vinstutdelningar. Till och med i USA brukar man i genomsnitt ge 19 procent mindre pengar per elev i friskolor, om man vill ha dem.

Eller varför inte nämna England, där 7 procent av eleverna går i oberoende skolor. Men dessa privatskolor är finansierade med privata medel. Man kan se klassklyftor och andra problem med detta, men där kommer i alla fall pengarna *in* i undervisningen, inte *ut* från den till riskkapitalister. Till och med detta är faktiskt ett sätt att se till att mer pengar går in i än ut ur systemet.

Vidare går 82 procent av de amerikanska studenter som går i friskolor på skolor utan vinstintresse. Stanfords undersökning har visat att de blir bättre på matematik utan vinstintresse. Och hör och häpna: Inte ens i USA fick man göra vinst på vård, skola och omsorg före 1973.

Det är alltså vi som är ett extremt land. Låt oss bli normala! Mångfalden kommer att finnas kvar, men man blir av med dem som bara bedriver verksamhet för vinstens skull.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 7 juni.)

§ 12 Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU49
Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd (prop. 2017/18:252)
föredrogs.

Anf. 83 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka avslag på propositionen och bifall till reservation 1.

Vi har under dagen debatterat flera propositioner i finansutskottet. Allra senast debatterade vi en proposition som regeringen på förhand visste inte skulle vinna gehör här. Ändå har man lagt ned personella resurser och tid på att ta fram propositionen. Vi hade dessutom statsråd här, som ivrigt debatterade ärendet.

När vi nu ska debattera ett av mandatperiodens kanske mest uppmärksammade politiska förslag lyser regeringens statsråd med sin frånvaro. Migrationsministern, som ansvarar för frågan i sak, är inte här, vad jag kan se. Finansministern, som har lagt fram propositionen för riksdagen och finansutskottet, håller sig undan. Fru talman! Jag tycker att detta är svagt, men det avspeglar dessvärre regeringens principlöshet.

Just att ha grundläggande principer, även när det blåser, handlar nämligen det förslag som vi nu ska debattera om. Det är inte ett förslag som det är enkelt att ta ställning till, men det är viktigt att veta vilka grundvärden man vilar på. För oss moderater är de grundvärden som vårt asylsystem vilar på viktiga att värna. Vi har kritik mot detta förslag på tre punkter, som jag vill sammanfatta.

För det första gör det asylrätten och asylsystemet mer rättsosäkra och undergräver legitimiteten i systemet och för hela migrationspolitiken.

För det andra är det ett djupt orättvist förslag, med en hög grad av godtycklighet.

För det tredje är det ett lagförslag som i princip helt saknar konsekvensanalys.

Alla dessa kritikpunkter hänger ihop på olika sätt. Jag vill redovisa några av Moderaternas skäl till att vi på torsdag kommer att rösta nej till regeringens förslag.

Om Sverige ska kunna vara ett land som hjälper människor som är i behov av skydd – och det ska vi vara – måste de som inte har skyddsskäl och har fått nej på sin asylansökan återvända. Det är grunden, eller rättare sagt: Det ska vara grunden i det svenska asylsystemet. Ett ja måste vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej. Tummar rättsstaten på detta får Sverige ett rättsosäkert asylsystem där legitimiteten undergrävs.

Jag har vid flera tillfällen hört statsminister Stefan Löfven säga att ett ja ska vara ett ja och ett nej ska vara ett nej. Men ändå står vi nu här. Nu vill Socialdemokraterna göra avsteg från den individuella asylprövningen och bevilja uppehållstillstånd till 9 000 unga vuxna som alla, var och en, har fått sin sak prövad och fått nej. Alla de legitima prövningar som gjorts och de beslut som fattats av statstjänstemän i förvaltningen som gäller de här individerna ska nu ogiltigförklaras. Ett nej betyder alltså inte ett nej utan har i stället blivit ett ja eller åtminstone ett kanske, tvärtemot vad Stefan Löfven, Magdalena Andersson och Heléne Fritzon tidigare har sagt. Det stärker inte trovärdigheten hos Socialdemokraternas migrationspolitik.

Fru talman! Det här förslaget är riktigt dålig lagstiftning. Jag tänker citera några av de remissinstanser som har uttalat sig om regeringens lagförslag. Låt mig börja med Förvaltningsrätten i Malmö, som skriver: ”Den föreslagna grunden kan enligt förvaltningsrättens mening betraktas som en förtäckt amnesti för en begränsad grupp.”

Kammarrätten i Stockholm, som är migrationsöverdomstol, skriver: ”Det är svårt att över huvud taget få en överblick av konsekvenserna av förslagen.”

Och Lagrådet skriver, och jag har aldrig hört på maken: ”Gränsen har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas.”

Det Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu presenterar i riksdagen är politik när den är som sämst. Oavsett om man, som vi moderater, vill ha en stramare migrationspolitik eller om man, som regeringen, uppenbart vill ha en migrationspolitik som är mer generös, är det avgörande att lagstiftningen är genomtänkt, konsekvent och förutsägbar med individuella asylprövningar. Det vill säga raka motsatsen till det som man presenterar för riksdagen nu. Och alla som röstar för detta förslag på torsdag måste ta ansvar för just detta.

Fru talman! Förslaget är också djupt orättvist. Jag hör socialdemokrater och andra säga att ett skäl till beslutet är att handläggningen av dessa ärenden har tagit

så lång tid. Det har varit lång handläggningstid på Migrationsverket.

Jag kan förstå hur det känns för alla dem som har fått vänta under den tiden. Jag har mött människor och vet att detta är en otroligt komplex situation. Men det är många som har fått vänta alldeles för länge på att få sin sak prövad. Det är familjer och ensamstående kvinnor med barn. De får ingen andra chans. Detta gör denna lagstiftning än värre.

Förslaget är djupt orättvist också mot de ensamkommande unga som talat sanning om sin ålder och fått avslag på sin asylansökan och rest hem. De har följt reglerna. Det är orättvist.

Fru talman! Det finns en annan viktig aspekt av den här propositionen. Det handlar om konsekvensanalyser, eller snarare bristen på konsekvensanalys. I slutet av förra året presenterade Riksrevisionen en rapport där de gick igenom tidigare migrationspolitiska beslut. De konstaterar att konsekvensanalyserna endast i ett fåtal fall var tillräckliga. Framför allt saknades analyser av hur det påverkar statens och kommunernas ekonomi.

I den här propositionen, som kommer som en tilläggsbudget till finansutskottet, lyser alla former av konsekvensanalys med sin frånvaro. De utgifter för staten som beskrivs handlar om kortsiktiga budgetära kostnader för Migrationsverket, kommunersättningar för flyktingmottagande etcetera, men det är inte hela bilden.

Kostnaden kommer enligt regeringens beräkningar att uppgå till ungefär 3 miljarder över en treårsperiod. Detta är den statsfinansiella kostnaden, alltså vad man kan läsa i budgeten på olika utgiftsområden.

Men det är självklart – och det förstår varenda person i riksdagen – att det kommer att finnas ytterligare kostnader för dessa 9 000 personer, vilket många remissinstanser har påtalat. Men Finansdepartementet tar helt enkelt inte med dem i beräkningen. Magdalena Andersson talar väldigt tyst om just detta.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag citera statsministern: ”Om man får avslag måste man åka hem – annars har vi ingen ordnad migration. Den som har fått ja ska in i samhället så snabbt som möjligt, och den som har fått nej måste lämna landet. Annars har vi ingen trovärdighet i flyktingmottagandet.” Så har statsministern sagt.

Ett nej ska alltså vara ett nej, annars har vi ingen trovärdighet. Denna mycket rimliga och helt avgörande linje har Socialdemokraterna nu övergett. Det är svagt, och det är oroväckande för framtiden.

Socialdemokrater tar i från tårna i retoriken och håller till och med pressträff och berättar om vikten av en stram migration. Men samtidigt ger det ett slags amnesti för ensamkommande unga män som alla har fått sin sak prövad på Migrationsverket.

Vad hände egentligen med trovärdigheten i flyktingmottagandet?
(Applåder)

Anf. 84 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Även jag tänker inleda med att framföra mina två yrkanden. Det första är givetvis att vi står bakom reservationen och yrkar bifall till den i det fall man ska fatta beslut efter den här debatten. Men för Sverigedemokraternas del vill jag också yrka på att ärendet återförvisas till finansutskottet eftersom det är oerhört illa berett.

Det blev illa berett i den första vändan, när man skickade ut det till remissinstanserna. Vidare blev det illa berett när det skickades till Lagrådet. Man har fortsatt att bereda det illa efter att Lagrådet bland annat har påtalat sådant som att man har ändrat saker i lagförslaget efter att remissinstanserna har sagt sitt. Där talar man mer specifikt om identitetskraven. Efter den första remissrundan har man valt att ändra i lagförslaget så att de personer det gäller inte ens ska behöva göra sin identitet sannolik längre.

Jag har noterat att man från utskottets sida tycker att man faktiskt har uppfyllt beredningskraven i det avseendet eftersom man från utskottet har begärt in yttranden under beredningen av ärendet. Men de yttranden man har begärt in har inte kommit från exempelvis justitieutskottet eller från myndigheter och verksamheter som har spetskompetens när det gäller säkerhetsbedömningar och identitetskontroller. I stället har man begärt in yttranden från Sveriges kommuner och landsting och Migrationsverket, som förvisso också har påtalat att det finns problem men inte har en helhetssyn när det gäller till exempel säkerhetsbedömningar.

Från Lagrådets sida har man framhållit att de ändringar i lagförslaget som har gjorts både tidigare och nu inte föranleder någon förändring i Lagrådets inställning. Precis som vi hörde i det tidigare anförandet menar Lagrådet att gränsen för hur man kan stifta lagar nu är nådd.

Fru talman! Från Moderaterna hörde vi i huvudsak tre anledningar till att man vänder sig mot förslaget. Jag ska vara ärlig och säga att jag inte vet hur många anledningar jag har hittat – det är svårt att veta var jag ska börja, och det är mycket möjligt att mitt anförande kommer att bli något virrigt av den anledningen, för det finns så oerhört mycket som är fel.

Som jag nyss nämnde bryr man sig inte längre om att identiteten på dem som omfattas ens ska vara sannolik. Vi har ingen aning om vilka dessa personer är. Detta är extra intressant med anledning av att det som man hänvisar till när man gör den här förändringen bland annat är att många har fått sin ålder uppskriven. Man menar att detta försvårar bedömningen av deras identitet, för åldern är en del i den identitet de har uppgett. Just för att det visar sig att många medvetet har uppgett en ålder som är falsk och medvetet fört fram falska uppgifter om sin identitet ska vi alltså strunta i att kräva att de ska göra sin identitet sannolik. Det är för mig helt oförståeligt hur man kan göra sådana prioriteringar.

Fru talman! Det är ett faktum att samtliga som omfattas av detta lagförslag är vuxna. Det är ett faktum att samtliga som omfattas av förslaget har bedömts sakna

skyddsbehov. Det är ett faktum att detta kommer att kosta väldigt mycket pengar. Det är i min värld ett faktum att det här över huvud taget inte går ihop.

I dagarna har vi bland annat kunnat läsa ett antal reportage i Expressen om hur situationen ser ut i Iran, det land som väldigt många av dem som omfattas av detta faktiskt har kommit ifrån, även om de råkar vara afghanska medborgare. De flesta har det stabilt där. De som har flyktingstatus får gå i skola och får jobba. Det är begränsat. Det är inte bra – verkligen inte. Men de har det stabilt. Även barnen till papperslösa, som de kallas, som har kommit till Iran från Afghanistan får gå i skola.

Fru talman! Jag konstaterade ganska snabbt att de pengar som man från de rödgröna partierna, samtliga rödgröna partier i denna kammare, vill lägga på de 9 000 vuxna män utan skyddsskäl som har valt att söka sig till Sverige för att förbättra sin livssituation med råge skulle täcka kostnaderna för samtliga afghanska flyktingar som tar sig över gränsen till Iran när det gäller deras ansökningar om att få flyktingstatus och om att få ingå i socialförsäkringssystemen i Iran.

Fru talman! Då handlar det inte om några 9 000 personer. Det handlar om 2 000 personer om dagen som tar sig från Afghanistan över gränsen och in i Iran. Det är de personerna som fortsatt skulle kunna behöva vår hjälp på ett betydligt bättre sätt.

Fru talman! Det är uppenbart att det här förslaget motiverats av aktivisters gärningar. Jag menar då inte bara de aktivister som i månader har propagerat för att få till lagförslaget. Jag tänker också på de som i åratal gett bilden av Sverige som ett land där lagar inte följs och som har lockat personer att söka sig hit. Trots att det inte har varit vår lag har de i praktiken utlovats att de i Sverige kommer att få bidrag och kommer att få det bra och att de kommer att kunna ta hit sin familj.

Ja, jag förstår till fullo att det är många som har gjort det valet. Det är klart att har man en begränsad livssituation och får höra om ett land där man kan få guld och gröna skogar chansar man och tar sig hit. Men, fru talman, de har också vetat om vad man gör när man uppger en falsk identitet. De har också vetat om att detta inte är en reguljär migration.

Att det finns personer som har struntat i de regler som har funnits här och därmed har tillåtit denna bild att sättas kan inte innebära att vi i landets högsta beslutande organ, som stiftar våra lagar, kan låta enstaka aktivister göra att vi sedan måste ändra våra lagar. Det är inte hållbart. Det är inte rimligt.

Jag förstår att det gör ont och att det är hårt mot den enskilde som bara önskar sig ett bättre liv. Men jag förstår också att land ska med lag byggas, och regler måste följas. Hur man än vänder och vrider på det har man i det fall man uppgivit en falsk ålder för att få stanna uppgivit en falsk ålder. I det fall man har sökt sig hit för att man har hört att man kan få asyl även om man saknar skyddsskäl har man sökt asyl trots att man saknar skyddsskäl. Det är inte ett system som vi kan tillåta fortgå.

Fru talman! Från ett antal partier, bland annat Centerpartiet, har man lyft fram att man stöder detta förslag för att de medmänskliga konsekvenserna vore alldeles för stora om man inte stödde det. Jag vill hävda att de medmänskliga konsekvenserna är alldeles för stora om man stöder det. Det kommer fortsatt sända ut signaler om att vad Sverige än säger och vilka regler vi än sätter upp räcker det att en liten högljudd skara säger: Nej, det där behöver ni inte bry er om. Sök er hit ändå! Det räcker för att riksdagen sedan ska följa det.

Det kommer att riskera oerhört många fler liv. Människor väljer att ta farliga vägar, väljer att vända sig till kriminella och väljer att ljuga om sin identitet för att söka sig hit. Det kommer också att innebära att vi fortsatt lägger stora resurser på just denna grupp individer i stället för att exempelvis satsa på att möjliggöra bättre villkor där de flesta flyktingarna finns.

Fru talman! Som sagt: Det finns oerhört många fel här. En teknisk sak är att man bland annat har anfört att det skulle handla om personer som var barn när de kom hit och som nu har blivit vuxna på grund av de långa handläggningstiderna. Men man kan läsa Migrationsverkets yttrande som faktiskt kom till finansutskottet. Och vi i socialförsäkringsutskottet bjöd in Migrationsverket och ställde frågor till dem, eftersom vi tog beredningen åtminstone lite mer på allvar. Det framkommer att det inte är de 15 månader – eller längre tid – som har gått under handläggningen av ärendena som har gjort att dessa personer bedöms vara vuxna och som har gjort att de inte har möjlighet att stanna i landet. Samma bedömning hade i de absolut flesta fall skett ändå. Anledningen till att det har tagit lång tid är att det inte finns några uppgifter som styrker deras ålder.

Fru talman! Hänvisar man till åldersbedömningarna, som vi numera gör bättre än tidigare eftersom vi faktiskt gör dem medicinskt, har vi en god marginal i fråga om åldern. Detta argument håller alltså ingenstans.

Fru talman! Jag skulle kunna hålla på hur länge som helst. Jag noterar att jag redan har gått över min talartid. Jag har framfört mina yrkanden.

Avslutningsvis vill jag bara vara tydlig: Det här förslaget är inte medmänskligt ens för dem som det omfattar. Det är snart val. Jag är alldeles övertygad om att vi, hur det än går, förhoppningsvis redan i slutet på detta år, annars strax därefter, kommer att få en regering som vet att lagar, regler och signaler är viktiga.

Fru talman! Uppehållstillstånd som ges baserat på en sådan här luddig lagstiftning eller på andra felaktigheter kommer inte att bli långvariga i vårt land.

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 85 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Den här dagen är rörelsens dag. Det är en dag då det är tydligt att det lönar sig att hålla ihop, organisera sig och kräva förändring – kräva trygghet för de ensamkommande som sökt skydd i Sverige.

Jag vill skicka ett särskilt tack till alla er som kämpat för varandra, till er som sitter på läktaren i dag, till er som följer debatten ute i landet, till alla er i Ung i Sverige som sittstrejkat så att även riksdagen har börjat lyssna, till alla er i Vi står inte ut som kampanjat och drivit på opinionen varje dag och till alla runt om i landet som peppat, tröstat och fått varandra att orka. Det här är er dag och er delseger.

Verklig förändring har aldrig uppstått av sig själv här inne. Den är alltid ett resultat av rörelser på gator, torg och arbetsplatser – så även denna gång. Jag tackar er för det.

(Applåder)

Det är inte ofta som vi röstar för ett förslag som vi redan från början vet är orättvist och rättsosäkert, men det här är en delseger, ett viktigt steg på vägen. Sedan regeringen annonserade sin skamliga omsvängning i flyktingpolitiken den 24 november 2015 har de tvingats lappa och laga flera gånger för att verkligheten kommer i kapp och för att barn och unga inte bara försvinner utan är här och lever sina liv bland lärare, gode män, klasskompisar, fotbollslag och personal på boenden. Det är en verklighet som måste mötas med politiskt ansvar.

Regeringens plötsliga omsvängning med den tillfälliga lagen utmärkte sig genom att både vara orättvis och rättsosäker – en retroaktiv lagstiftning som de asylsökande inte kunde förutse, upphängd på ett datum för regeringens presskonferens. Den splittrar familjer, drar undan skyddsskäl och skapar otrygghet genom tillfälliga uppehållstillstånd. För att lappa lite på de skador som lagen åsamkat ensamkommande har regeringen sedan dess genomfört första gymnasielagen – som var så erkänt snårig att mycket få personer kunde stanna – och nu i dag lagt fram ännu en lag som bygger vidare på samma ganska invecklade snårighet och delvis orättvisa.

När regeringen presenterade den tillfälliga lagen sa man att barn skulle undantas och fortsatt få permanenta uppehållstillstånd. Så blev det inte. I stället ändrade Migrationsverket praxis och gav tillfälliga uppehållstillstånd, vilket innebär att de ensamkommande kan få beslut om utvisning så snart de blir vuxna. Dessutom är det uppenbart att användandet av just datumet för regeringens presskonferens i fortsatt lagstiftning har skapat rättsosäkerhet.

Det tyngsta argumentet mot det förslag vi debatterar i dag är att det skulle gå emot principen om individuella skyddsbedömningar och därmed undergräva de principer för rättsordningen som vi har. Men det argumentet förutsätter att skyddsbedömningarna gjorts på ett rättssäkert sätt, och det finns tyvärr flera skäl att starkt ifrågasätta detta.

Ju osäkrare ett land är, desto starkare är behovet av tillgång till sociala nätverk för skydd och överlevnad. Fältforskare i Afghanistan har kunnat visa att de enda som klarar av att komma tillbaka till landet och integreras är de som har ett starkt nätverk, familj och ekonomiska resurser i landet. En stor andel, knappt 10 000, av de ensamkommande med afghanskt ursprung som sökt sig till Sverige har vistats i ett annat land än Afghanistan före sin flykt till Sverige, inte sällan Iran. Det innebär att de inte har någon verklig anknytning till Afghanistan och alltså inte heller det sociala skyddsnät som behövs för att överleva. Trots sitt bristande nätverk ses de ändå av Migrationsverket som genomsnittliga afghaner. Detta är en allvarlig miss i skyddsbedömningen, vilket även uppmärksammats av Migrationsöverdomstolen, som i mars 2017 kom med en dom som gjorde att de flesta unga under 18 utan skyddsnät i Afghanistan ska beviljas uppehållstillstånd.

Fru talman! Åldersbedömningarna är ett eget kapitel av rättsosäkerhet som jag skulle kunna prata länge om. Jag nöjer mig med att konstatera att de medicinska åldersbedömningarna, som lett till åldersuppskrivningar av ungdomar och därav minskad möjlighet till uppehållstillstånd, är starkt ifrågasatta av den medicinska och på senare tid även den statistiska expertisen. Så många som 50 procent av bedömningarna kan vara helt felaktiga. I detta finns ett tydligt regeringsansvar i och med att regeringen gett tydliga instruktioner till Rättsmedicinalverket om att det viktigaste är att ingen vuxen tar del av resurser som är avsedda för barn. Rättsmedicinalverkets Elias Palm har flera gånger upprepat att metoderna har valts utifrån detta regeringsdirektiv. Hade man velat vara säker på att inget barn bedöms som vuxen hade man valt en annan metod, säger Palm.

En av de vanligaste lögnerna i debatten kring ensamkommande är att majoriteten ljuger om sin ålder. Flera partier i den här kammaren bidrar gärna till den lögnen. Men saken är att tiden har gått. Den som var 16 år i december 2015 är inte det i dag. Det är inte den unge som har ljugit, utan det är tiden som har gått. På samma sätt vet vi att ett antal unga skrivits upp i ålder enbart utifrån en bedömning gjord av handläggare innan de medicinska åldersbedömningarna kom till stånd. Andra har skrivits upp i ålder utifrån de starkt ifrågasatta metoderna för åldersbedömningar.

Migrationsverkets väntetider har varit mycket långa. Under tiden har barn och unga levt flera år i Sverige. Här uppe på läktaren sitter en del av dem. Med dem sitter vänner, gode män och personer från familjehem. Alla har kommit att bli en familj. De ensamkommande har knutit starka band till familjer, lärare och kontaktpersoner de har haft. Ungdomar upplever de vuxna i familjer de bott hos som sina föräldrar, och fosterfamiljer upplever att staten ska ta ifrån dem deras barn. Detta är djupt traumatiskt för alla inblandade och skapar djupa sår som är svåra att läka i vårt samhälle.

Det omfattande antalet självmord och självskador de senaste åren talar sitt tydliga språk. Rapporter från Karolinska institutet och yrkesnätverket Vi står inte ut visar att minst tolv unga ensamkommande tog sina liv under 2017. Det innebär att självmord är nio gånger så vanligt i gruppen ensamkommande som i jämförbara åldersgrupper av unga födda i Sverige.

Detta är fruktansvärt allvarligt. Det är en farlig epidemi. Sverige har sedan lång tid tillbaka en nollvision för självmord. Vi vet även väldigt mycket om vad som är avgörande för att förebygga självmord, nämligen trygghet och förutsägbarhet. En trygg och stabil bostad, skolgång och ett starkt socialt nätverk är direkt förebyggande vad gäller depression. Men de ungas verklighet är allt annat än trygg och förutsägbar. Lagstiftningen, asylprocessen, plötsliga omflyttningar och att förlora delar av sitt sociala skyddsnät över en natt när man fyller 18 är raka motsatsen till det.

De omfattande utvisningar till Afghanistan som planeras är orealistiska. De är svåra att genomföra, inte minst på grund av säkerhetssituationen i Afghanistan, som ständigt försämras. Att försätta så många ungdomar och människor runt omkring dem i limbo i väntan på utvisning är oetiskt och destruktivt för samhället. Ungdomar riskerar att hamna i stängda förvar eller på gatan med risk för kriminalitet, prostitution och drogmissbruk. Hemlösa ungdomar på gatan i Europa är samtidigt förknippat med stora kostnader och skadlig verkan för samhället, vilket i sin tur blir grogrund för ytterligare tillväxt av högerextrema och missnöjespartier. En amnesti kan däremot göra att dessa ungdomar kan få bygga ett hem i Sverige. Det finns dessutom stor enighet bland de organisationer som arbetar med frågor om mänskliga rättigheter och är kunniga om Afghanistan om att utvisningarna till landet ska stoppas.

Så här ser verkligheten ut. Av alla dessa skäl måste de ensamkommande som drabbats av lagändringar, rättsosäkerhet och långa väntetider få möjlighet att stanna i Sverige.

Fru talman! Vänsterpartiet anser normalt inte att amnesti är bästa vägen att gå för att skapa en human och rättssäker asylprocess, men i vissa speciella fall och akuta lägen är det nödvändigt. Vi befinner oss i ett sådant läge. Därför är det ingen hemlighet att Vänsterpartiet hellre hade sett en amnesti för ensamkommande som väntat mer än ett år. Amnesti och permanenta uppehållstillstånd är den bästa och mest heltäckande lösningen för att garantera de unga skydd och en framtid i trygghet.

Men vi i Vänsterpartiet har hela tiden varit öppna för att hitta andra lösningar. Gång på gång har vi vädjat till regeringen och övriga partier att sätta sig med oss för att skapa lugn och trygghet för de ensamkommande. När regeringen presenterade detta senaste förslag var vi tydliga – vi var beredda att gå in och förhandla med regeringen och andra som ville ta ansvar för att förbättra förslaget. Tyvärr valde regeringen att hålla dörren stängd.

I väntan på en amnesti har Vänsterpartiet valt att lägga fram ett antal ändringsförslag som skulle kunna göra förslaget betydligt bättre. För att inte riskera att bromsa upp genomförandet av regeringens förslag föreslår vi att riksdagen bifaller propositionen och samtidigt beslutar om några förbättringsförslag. Eftersom det kan ta tid innan en ny proposition kan läggas fram till riksdagen med våra ändringar vill vi att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om ett tidsbegränsat undantag från bestämmelserna om utvisning i utlänningslagen. På så sätt kan regeringens förslag träda i kraft, och de unga som har möjlighet att få uppehållstillstånd enligt regeringens förslag får det, samtidigt som den grupp av unga som kan beröras av våra förslag inte utvisas under tiden ändringarna behandlas i riksdagen. Ett sådant undantag hade för övrigt varit viktigt att göra redan när regeringen presenterade sitt förslag. Då hade ett stort antal unga sluppit hamna på gatan utan bostad och ersättning.

Våra förbättringar handlar i huvudsak om två saker. Datumgränsen är den 24 november 2015. Det innebär att det bara är de vars första ansökan om uppehållstillstånd registrerats hos Migrationsverket den 24 november 2015 eller tidigare och som fått beslut tidigast vid tidsgränsen på 15 månader som har möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Dessa två krav innebär att många unga fortfarande kommer att uteslutas.

Dessutom innebär lagförslaget på grund av detta datum att två personer i exakt samma situation som kommit till Sverige med bara dagars mellanrum kan komma att behandlas olika enbart beroende på när Migrationsverket registrerade deras ansökan. Vänner som kanske kom samma dag men av en slump fått vänta olika länge på besluten kommer få helt olika möjlighet att stanna. Alla dessa effekter är orättvisa. De är inte rättssäkra.

Vänsterpartiet vill därför, precis som många remissinstanser, att datumgränsen tas bort. Därför tycker vi även att tidsgränsen på 15 månader ska ersättas med en tidsgräns på sex månader, som bättre överensstämmer med huvudregeln i EU-direktivet om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, för hur länge ensamkommande ska vänta på beslut.

De ändringar jag nu beskrivit skulle innebära att de unga som ansökt om uppehållstillstånd och fått vänta mer än sex månader på ett utvisningsbeslut ska beviljas uppehållstillstånd om övriga förutsättningar för uppehållstillstånd är uppfyllda.

Propositionen innebär även att en förutsättning för att omfattas av den nya möjligheten till uppehållstillstånd är att avslagsbeslutet har fattats eller skulle ha fattats när den unga är 18 år eller äldre. Någon bedömning av om den unga skulle ha fått uppehållstillstånd eller ej om hens ansökan hade prövats före 18-årsdagen kommer inte att göras. Det innebär att någon som fått sin ansökan prövad vid 17 års ålder och då fick avslag kan hamna i en sämre situation än den som ansökt om uppehållstillstånd vid 17 års ålder men får sin ansökan prövad först efter det att denne fyllt 18 år.

Både Justitiekanslern som Migrationsverket har i sina remissyttranden pekat på denna problematik och inkonsekvens i förslaget. Migrationsverket pekar självt på svårigheten för den asylsökande att visa eller göra sin ålder sannolik. Därför kommer det saknas förutsättningar att bevilja uppehållstillstånd för en övervägande del av de sökande som omfattas av förslaget.

De personer som omfattas av den nya möjligheten till uppehållstillstånd har tre månader på sig att inkomma med en ansökan, och ansökan får göras vid ett tillfälle. Begränsningarna innebär att en formell ansökan måste göras i samtliga fall, det vill säga även då sökanden har överklagat sitt utvisningsbeslut till domstol. Som skäl för att begränsa ansökningstiden till tre månader anges att det är viktigt att ansökan görs i nära samband med att lagen träder i kraft för att tiden fram till ett beslut om uppehållstillstånd ska bli så kort som möjligt.

Detta kan kanske verka bra. Men även om många av dem som kan komma i fråga för uppehållstillstånd enligt de nya bestämmelserna sannolikt kommer att ha ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut när lagen träder i kraft är det väldigt oklart hur stor andel av de berörda personerna som faktiskt kommer att ha hunnit få ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut när lagen träder i kraft.

Migrationsverket har haft och har fortfarande stora problem med långa handläggningstider. Dessutom överklagas de flesta av Migrationsverkets beslut i domstol, vilket innebär att det kan komma att finnas ett ovisst antal unga som fortfarande har ett öppet ärende hos myndigheten eller domstolen när förslaget träder i kraft.

Det är verklighetsfrämmande att en person som ännu inte har fått ett lagakraftvunnet beslut om avslag på sin ansökan ska känna till eller förstå vikten av att denne ändå måste göra en ny ansökan på annan grund för att få del av den nya möjligheten till uppehållstillstånd, även om den enskilde har ett rättsligt biträde. Även för den som faktiskt har hunnit få ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut är tre månader en väldigt kort tid om avsikten är att ge de berörda en reell möjlighet till en ny prövning.

Alla dessa delar – åldersgränsen, kravet på att den unge fått eller skulle ha fått ett utvisningsbeslut och den korta ansökningstiden – anser vi är bristfälligt utredda och utformade. Därför tycker vi att dessa delar ska utredas och förtydligas i ny lagstiftning.

Jag vill avsluta med att säga att detta är rörelsens dag. Den delseger som alla har kämpat så hårt för har nu kommit. Vi kommer dock inte att låta oss nöjas. Vi kommer inte lämna de barn och unga som fortfarande lever sina liv i ovisshet och otrygghet i sticket. I stället ska vi använda dagens delseger som kraft och bränsle för att pressa fram nya steg för trygghet för alla ensamkommande. Vi är säkra på att vi kommer att lyckas sida vid sida. Det visar också den här dagen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 och hänvisar även till Vänsterpartiets särskilda yttrande.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulla Andersson, Ali Esbati och Håkan Svenneling (alla V).

Anf. 86 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka avslag på propositionen och bifall till reservation 1.

Dagens debatt handlar om det förslag till en de facto-amnesti för gymnasiestudier som regeringen har lagt fram. Låt mig inledningsvis klargöra att Liberalerna inte står bakom detta lagförslag. Vi kommer att rösta emot det. I likhet med Lagrådet och en rad andra remissinstanser är vi starkt kritiska.

Regeringens lagförslag innebär att 9 000 personer som har fått avslag på sina asylansökningar ska kunna få uppehållstillstånd i Sverige – i alla fall om de skriver in sig på gymnasiet, på komvux eller på en yrkesutbildning.

Samtliga personer som omfattas av förslaget är myndiga, nästan samtliga är män, en stor majoritet har inte lyckats göra sin identitet sannolik och många har tyvärr vägrat att samarbeta med svenska myndigheter och gått under jorden efter avslagsbeslut.

Denna grupp vill de rödgröna partierna och Centerpartiet kollektivt särbehandla framför alla andra asylsökande. Från Liberalernas sida menar vi att detta inte är rimligt.

Herr talman! Vi i Liberalerna har alltid stått upp för asylrätten och en human flyktingpolitik. Det innebär att vi värnar individuell prövning och rätt att överklaga i domstol.

Sverige kan inte ta emot alla som vill bo här. Det klarar inte vårt samhälle. Det innebär att vi måste prioritera dem som har skyddsbehov i första hand. Det kan vara väldigt svårt. Vi talar om människor som kan ha rest mycket långt, betalat stora summor för att ta sig hit och som inte ser någon framtid i ett återvändande. Men detta är en målkonflikt som vi i riksdagen måste klara av att hantera.

Vi ska göra stora insatser för att hjälpa flyktingar och satsa mer på integrationen. Sverige ska också ta emot kvotflyktingar från krigsområden. Vi tar i dag emot 5 000 per år. Det är något som vi i Liberalerna jobbar hårt för. Men personer som upprepade gånger får avslag på sina asylansökningar och som inte har tillräckligt starka skyddsbehov enligt våra myndigheter och domstolar måste också återvända.

Tyvärr ser vi nu att de rödgröna partierna och Centerpartiet inte orkar stå upp för den ordningen. Man värnar den individuella prövningen så länge personer får bifall på sina ansökningar. Men när personer får avslag vill man i stället lagstifta om amnestier och köra över våra myndigheter och domstolar. I slutändan innebär detta att Sverige får en migrationspolitik med tillfälliga lagar om särbehandling i ett alltmer komplicerat regelverk där organiserade kampanjer styr och de som kan mobilisera störst anhängare för sin sak får stanna.

Förlorare blir alla dem som inte har en lika stark röst och de som inte lyckats få journalister att skriva om deras situation. Det är alla de som har följt reglerna, har accepterat svenska myndighetsbeslut och återvänt när de fått avslag. De får inga amnestier. Sverige utvisar i dag kvinnor till Irak. Jag har inte sett några kampanjer för att de ska få stanna.

Herr talman! Som liberal menar jag att en sådan migrationspolitik är djupt orättvis. Den frångår principen om individuell prövning, likvärdighet och rättssäkerhet. Den ställer grupper mot grupper, och den dränerar den svenska asylpolitiken på legitimitet. Om det blåser politiska vindar i andra riktningen i framtiden så vete gudarna vilka krav som då kan föras fram om att i stället för att ge amnestier göra motsatsen och deportera hela kollektiv från Sverige.

Herr talman! Vi måste i detta sammanhang också nämna den kritik som Lagrådet har fört fram mot lagförslaget. Lagrådet skrev i sitt utlåtande över lagrådsremissen tidigare i våras ”att gränsen här har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas”. Det är oerhört allvarlig kritik.

Sveriges Televisions inrikespolitiske kommentator Mats Knutson menade i sin analys av Lagrådets svar att det påminner om ”en svensk juristvariant av motorsågsmassakern”. Han fortsatte: ”Aldrig tidigare har jag läst ett yttrande från lagrådet med lika förödande kritik”. Jag är beredd att hålla med.

Herr talman! Låt mig nu också ta upp en annan del av den kritik som vi i Liberalerna har mot lagförslaget. Det rör vilka konsekvenser detta får för den svenska skolan, inte minst för rektorer och lärare.

Vi har i dag stora utmaningar när det gäller att klara kunskapsmål och likvärdighet i svensk skola. Från Liberalernas sida är vi kritiska till att den svenska gymnasieskolan blir ett verktyg för migrationspolitiken. Det är inte rimligt att vare sig handläggningstider eller till exempel studier på språkintroduktion på gymnasiet är att betrakta som skäl för att få uppehållstillstånd i Sverige. Det är behovet av skydd som ska avgöra detta.

Antalet 9 000 personer låter kanske inte så jättemycket i ett land med 10 miljoner invånare. Men det motsvarar en bra bit över 300 skolklasser. Det motsvarar ungefär åtta eller nio stora gymnasieskolor i Sverige i storleksordningen Norra Real i Stockholm eller Schillerska gymnasiet i Göteborg.

Både den gymnasielag som riksdagen antog förra året – vi röstade nej till den också från Liberalernas sida – och det betänkande från finansutskottet vi i dag debatterar innebär att eleven ska uppvisa studieaktivitet, som det heter, för att uppehållstillståndet ska kunna förlängas.

Detta innebär, herr talman, att lärare och rektorer ska slå fast om eleven har skött sina studier. Men om en person inte har uppvisat tillräcklig studieaktivitet ska inte uppehållstillståndet förlängas. Här finns förstås en uppenbar risk för att lärare och rektorer tvingas fatta beslut som blir avgörande för om en person får stanna i landet. Från Liberalernas sida anser vi att det är orimligt att lägga en sådan moralisk och etisk börda på skolpersonalen i Sverige.

Det är Migrationsverket som ska fatta beslut om vem som får stanna eller inte i Sverige. Dessutom kan lärare och rektorer givetvis utsättas för ett tryck utifrån på att godkänna elever för att ungdomarna ska undvika utvisning.

Herr talman! Även om kraven är lågt ställda – det vill säga att man ska redovisa studieaktivitet – kommer vi inte undan det faktum att eleverna går i en klass, att de har lärare, att de ska närvara på lektionerna och att de ska sköta sig. Därmed blir lärare och rektorer, hur man än vrider och vänder på det, i slutändan en del av beslutet av om personer får förnyade uppehållstillstånd eller inte och om de måste utvisas.

Det finns ytterligare en rad invändningar mot lagförslaget. Regeringen vill ta bort alla krav på att denna grupp om 9 000 personer ska behöva styrka sin identitet eller ens göra den sannolik.

Man föreslår att lagtexten ska lyda exakt som följer: Uppehållstillstånd får beviljas även om utlänningens identitet är oklar och han eller hon inte har kunnat göra sin uppgivna identitet sannolik.

Det innebär alltså att riksdagen ska lagstifta om att Sverige avhänder sig rätten att känna till identiteten på personer som ges uppehållsrätt i vårt land. Jag menar att detta måste vägas mot det intresse Sverige som stat, som rättsstat, har av att personer som ges rätt att leva här också kan styrka sin identitet eller göra den sannolik.

Därtill kan en person få tidsbegränsat uppehållstillstånd om han eller hon studerar eller har för avsikt, som det heter, att studera på gymnasiet, komvux eller en yrkesutbildning. Det innebär att en person endast behöver uppge att hen har för avsikt att studera och inte att personen de facto gör detta eller verkligen kommer att göra det. Lagrådet framför tydlig kritik också mot denna del av lagförslaget.

Herr talman! Det finns också en risk för att lagen för en del av de ensamkommande inte kommer att ge dem möjligheten att bo kvar i Sverige. Om personer inte når upp till studieaktivitetskraven kommer de ändå att behöva återvända. Eftersom en överväldigande majoritet av dem som i dag läser språkintroduktion eller har gjort det tidigare inte har nått gymnasieexamen kommer deras möjligheter att få jobb att vara sämre än de flesta andras. Och utan jobb blir det inte heller någon förlängning av uppehållstillståndet.

För en del kan lagen snarare bli ett plåster som långsamt dras av. Frågan är hur humant det är av ett land som Sverige att trots avslag på avslag ge personer förhoppningar om att kunna stanna kvar i landet för att sedan efter kanske fem, sex eller sju år tvinga dem att återvända.

Herr talman! Avslutningsvis: Från Liberalernas sida är vi kritiska till flera skärpningar som gjordes i den tillfälliga asyllag som regeringen drev igenom 2016. Vi röstade nej till Socialdemokraternas och Miljöpartiets krav på kraftiga försämringar av rätten till familjeåterförening och till asylgrunderna särskilt och synnerligen ömmande omständigheter.

Vi menar att Sverige måste få en långsiktigt hållbar asylpolitik som baseras på rättssäkerhet och likvärdighet. Men regeringen vill nu i stället göra skogen av tillfälliga lagar och komplicerade regelverk ännu snårigare. Och nu ligger på riksdagens bord ett förslag som hotar rättssäkerheten, som sätter likvärdigheten ur

spel, som överprövar domstolsbeslut och som ställer grupper mot varandra.

Herr talman! En sådan lagstiftning kan inte vi från Liberalernas sida ställa oss bakom.

Anf. 87 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka avslag på propositionen och därmed bifall till reservation 1 i betänkandet. Jag vill också hänvisa till vårt särskilda yttrande i betänkandet, som innehåller en sammanfattning av vår argumentation i den här frågan.

Sverige har under lång tid varit ett av de länder i Europa och västvärlden som flest människor har sökt sig till för att söka asyl. Under 2013, 2014 och början av 2015 ökade sedan detta antal stegvis för att kulminera under den så kallade flyktingkrisen hösten 2015. Totalt under åren 2013–2015 kom nästan 300 000 personer till Sverige för att söka asyl. Av dessa var drygt 46 000 ensamkommande barn och unga.

Tack vare ett i grunden stabilt och välfungerande asylsystem, men också för att vi har haft ett civilsamhälle som har tagit ett mycket stort ansvar på flera olika områden, har Sverige länge klarat av det initiala mottagandet någorlunda väl.

Att ett mottagande av den storleksordning vi hade åren 2013–2015, under en mycket begränsad tid, innebär svårigheter för ett litet land som Sverige, är dock inte konstigt. På kortare sikt handlar det bland annat om att asylansökningar ska kunna registreras och behandlas inom en rimlig tid och om att det ska finnas tillräckligt med bostäder att flytta in i. På längre sikt är det sedan viktigt att de nya invånarna kan få det stöd de behöver för att ha möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället i stort.

Herr talman! Att dessa kort- och långsiktiga svårigheter, liksom kostnaderna för Sveriges asylmottagande, växte i omfattning utgjorde bakgrunden till att Kristdemokraterna hösten 2014 presenterade flera nya förslag på migrationsområdet.

Det handlade bland annat om att den som beviljas asyl i Sverige som huvudregel borde ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd snarare än ett permanent sådant och om att etableringsersättningen till nyanlända borde sänkas samtidigt som skatten på arbete sänks.

Mottagandet av dessa förslag i den svenska samhällsdebatten var hårt, inte minst från regeringspartierna. Det är helt fel ingång, var exempelvis statsminister Stefan Löfvens kommentar.

Hösten 2015 hade dock även regeringen insett att förändringar behövde göras av Sveriges regelverk. En migrationspolitisk överenskommelse slöts mellan regeringspartierna och Alliansen innehållande flera förslag som liknade de som Kristdemokraterna presenterat ett år tidigare.

Men, herr talman, det visade sig vara för sent, varför Kristdemokraterna tog fram ett stort antal ytterligare förslag för att förbättra mottagandet och i stort hantera migrationssituationen. I november 2015 påtalade vi bland annat behovet av att införa gränskontroller och att asylansökningsområden borde inrättas i närheten av våra stora gränsövergångar. Reaktionen från regeringen var alltjämt avvisande, och dåvarande migrationsministern Morgan Johansson var en av flera som uttryckte kritik. Men bara några veckor senare hölls den välkända presskonferensen där regeringen gjorde en total helomläggning av migrationspolitiken. Vid denna presskonferens presenterades grunderna för den så kallade tillfälliga lagen. Sverige skulle nu i ett slag gå från att ha EU:s kanske mest generösa migrationspolitik till att lägga sig på unionens miniminivå.

Herr talman! Kristdemokraterna välkomnade i detta läge att regeringen slutligen reagerade men menade att reaktionen kom på tok för sent och att den därmed blev kraftigare än vad den borde ha behövt vara. Då regeringens konkreta lagförslag presenterades våren 2016 blev Kristdemokraternas svar därför att stå fast vid den balanserade politik på området som vi själva stakat ut under de föregående åren. Vi ansåg att det var bra att regeringen nu föreslog att tidsbegränsade uppehållstillstånd skulle användas som huvudregel men att de 13 månader långa uppehållstillstånd som regeringen föreslog för bland annat alternativt skyddsbehövande var för korta. Vi motsatte oss också såväl regeringens inskränkningar av möjligheten till familjeåterförening för vissa skyddskategorier som att bestämmelserna om synnerligen och särskilt ömmande omständigheter som grund för uppehållstillstånd togs bort. Samtidigt menade vi att flera förändringar som borde ha genomförts saknades i regeringens proposition, vilken också var hastigt framtagen och kritiserades hårt av bland andra Lagrådet. Då den tillfälliga lagen behandlades här i riksdagen i juni 2016 röstade vi följaktligen på våra egna förslag i stället för på de som presenterats av regeringen.

Herr talman! Ett år senare, våren 2017, kom regeringen med en komplettering av den tillfälliga migrationslagstiftningen, nu med ett förslag om att införa uppehållstillstånd för studier på gymnasienivå. Regeringen hade upptäckt att bland annat det faktum att bestämmelserna om synnerligen och särskilt ömmande omständigheter som grund för uppehållstillstånd tagits bort slog orimligt hårt mot personer som kommit till Sverige som ensamkommande, och man föreslog därför vissa specialregler för denna grupp.

Från Kristdemokraternas sida påtalade vi att regeringen själv genom den hastigt framtagna och därmed illa beredda och alltför restriktiva lagstiftningen varit med och skapat den situation som de nu försökte lösa med en ny tillfällig lagstiftning. Vi var dock inte ensamma om att kritisera förslaget, utan såväl flertalet remissinstanser som Lagrådet hade betydande anmärkningar. I riksdagsbehandlingen förde vi från Kristdemokraternas sida återigen fram våra egna förslag och röstade på dessa vid voteringen.

Herr talman! Nu, ytterligare ett år senare, befinner vi oss alltså i en liknande situation där regeringen vill komplettera den sedan tidigare kompletterade, tillfälliga migrationslagstiftningen. Den aktuella propositionen är ännu ett exempel på, liksom en konsekvens

av, en illa förberedd och godtycklig migrationspolitik. Det är därför inte förvånande att regeringens förslag också denna gång har fått utstå mycket hård kritik i remissomgången. Ett av Lagrådets utlåtanden var exempelvis att ”gränsen här har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas”.

Precis som 2016 och 2017 väljer Kristdemokraterna att i riksdagsbehandlingen lyfta fram den politik på området som vi nu drivit under i princip hela mandatperioden. Samtidigt har vi flera skäl att i voteringen denna gång, till skillnad från voteringarna i juni 2016 och juni 2017, rösta skarpt nej till regeringens förslag. De skäl som ligger till grund för vårt ställningstagande finns att läsa i sin helhet i vår följdmotion, men jag har tänkt gå igenom våra tre huvudargument här i kammaren.

Till att börja med är regeringens förslag godtyckliga och bidrar till försämrad rättssäkerhet i asylsystemet. Svensk lagstiftning, och i synnerhet vår asyllagstiftning, måste präglas av rättssäkerhet, förutsebarhet och logik. Den måste också premiera de personer som följer regelverket och talar sanning. Dessa centrala angelägenheter uppnås dock inte med regeringens förslag utan snarare det motsatta. Till exempel hamnar den person som vid ankomsten felaktigt uppgett en lägre ålder än den faktiska åldern i en bättre situation än vad personen borde hamna i. Detsamma gäller den som obstruerat mot gällande regler och inte självmant återvänt till sitt hemland då han eller hon fått ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut. Samtidigt hamnar vissa av dem som angav en korrekt ålder vid ansökningstillfället och de som faktiskt återvänt hem då ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut erhållits i en sämre situation.

Kristdemokraterna anser att det är mycket olyckligt att handläggningstiderna de senaste åren har varit så pass långa som de har varit, vilket har drabbat enskilda. Men i en värld där 65 miljoner människor befinner sig på flykt är det en orättvis och godtycklig princip att det är längden på Migrationsverkets och svenska domstolars handläggningstider och inte den enskildes förhållanden och asylskäl som ska avgöra möjligheten till uppehållstillstånd. Precis som Lagrådet skriver i sitt yttrande skulle regeringens förslag innebära en ny och oprövad princip i svensk rätt, och precis som Justitiekanslern gör är det rimligt att fråga sig om förslaget inte bryter mot principen om allas likhet inför lagen.

Herr talman! Vårt andra huvudskäl till att rösta nej till regeringens förslag är att det undergräver asylrätten. Kristdemokraternas utgångspunkt är att värna asylrätten och att Sverige har ett moraliskt ansvar att hjälpa medmänniskor i nöd. Sverige har likt 144 andra länder skrivit under FN:s flyktingkonvention. Det innebär en rad förpliktelser, bland annat att den utlänning som befinner sig i Sverige och som anser sig vara i behov av skydd har rätt att söka asyl här men också att varje persons ansökan om asyl ska prövas individuellt.

Samtidigt menar Kristdemokraterna att Sveriges migrationspolitik ska vara reglerad. En konsekvens av det är att de personer som i asylprocessen inte bedöms vara flyktingar eller ha andra skyddsskäl och inte heller på annan grund uppfyller kriterierna för uppehållstillstånd måste återvända till sitt hemland. Det är också en del i att värna asylrätten.

Regeringens förslag frångår dock denna princip. En förutsättning för att de personer som har fått ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut ska omfattas av lagförslaget är nämligen att de fortfarande befinner sig i Sverige, alltså att de aktivt har trotsat beslut som har fattats av svenska myndigheter och domstolar. Att premiera ett sådant beteende skulle ha en mycket negativ effekt på den svenska migrationspolitikens legitimitet. Incitamenten att återvända självmant efter ett erhållet lagakraftvunnet utvisningsbeslut skulle minska, och en olycklig signal skulle också sändas utanför landets gränser om att den som tar sig till Sverige, ofta via farliga vägar och människosmugglare, och håller sig kvar tillräckligt länge så småningom kan förväntas få uppehållstillstånd oavsett om vederbörande har behov av internationellt skydd eller inte.

Herr talman! Vårt tredje huvudskäl till att rösta nej till regeringens proposition är att förslaget skapar falska förhoppningar hos en redan utsatt grupp. Det är nämligen viktigt att komma ihåg att regeringens förslag inte ger dessa personer, som kommit till Sverige som ensamkommande, någon rätt att stanna i Sverige långsiktigt. Vad det innebär är en möjlighet till ett kort, tidsbegränsat uppehållstillstånd som på lång sikt kan omvandlas till ett permanent uppehållstillstånd för den som klarar av sina studier och får ett jobb som går att försörja sig på. Den absoluta majoriteten av de ca 9 000 personer som förslaget riktar sig till saknar dock, av fullt naturliga skäl, gymnasiebehörighet i Sverige. Den utbildningsform som står till buds för dessa är därmed yrkesutbildning inom vuxenutbildningen. I dag finns dock inga platser till nya ungdomar inom denna utbildningsform och inte heller, åtminstone vad jag känner till, någon plan för hur sådana ska skapas eller pengar till det.

Detta tillsammans med det faktum att unga som kommit till Sverige i relativt hög ålder har dokumenterat svårt att ta sig igenom svensk utbildning med godkända betyg talar för att regeringens förslag, i väldigt stor utsträckning, enbart kommer att inge falska förhoppningar hos en redan utsatt grupp och skjuta återvändandet på framtiden. Kristdemokraterna menar att detta inte är ett värdigt sätt att hantera situationen.

Herr talman! Avslutningsvis: Vad behöver göras framåt på migrationspolitikens område? Som vi kristdemokrater ser det är det i huvudsak tre saker:

- En parlamentarisk utredning bör tillsättas med syfte att få till en långsiktig och överblickbar migrationspolitik. Det måste vara slut på de stora stegen fram och tillbaka i migrationspolitiken.
- Förutsättningarna för de personer som har fått uppehållstillstånd i Sverige att etablera sig i vårt samhälle och på vår arbetsmarknad måste stärkas ordentligt. En reformrik tid måste följa på denna väldigt reformfattiga mandatperiod.

- Återvändandearbetet måste förbättras bland de personer som får avslag på sina asylansökningar.

Herr talman! Jag beklagar att det verkar finnas stöd för regeringens förslag om att ge personer som redan fått nej på sina asylansökningar en ny möjlighet att få uppehållstillstånd. Samtidigt konstaterar jag att det snart är val. Och under nästa mandatperiod måste migrationspolitiken hanteras på ett annat sätt än vad som varit fallet de senaste åren.

Anf. 88 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Vi ska i dag debattera regeringens proposition om ny möjlighet till uppehållstillstånd. Det är en fråga som har engagerat under lång tid, och synpunkterna är många och olika. I det läget tänker jag att det är bra att backa bandet och titta på vad den här debatten egentligen handlar om.

Vi har som land tagit ett stort ansvar på migrationsområdet under lång tid. Vi har bekämpat orsaker till att människor flyr, säkerställt hjälp i närområdet och drivit på för ett solidariskt ansvarstagande i Europa. Och på hemmaplan har vi förbättrat vårt mottagande, inte minst genom att säkerställa att alla Sveriges kommuner är med och delar på ansvaret. Vi har hanterat svårigheter och utmaningar och tagit vara på människor och möjligheter. Det är jag stolt över.

Vi vet alla att hösten 2015 kom att bli speciell. Aldrig förr har så många människor befunnit sig på flykt i världen, och 163 000 sökte asyl här i Sverige. De flesta gjorde det under några få månader på senhösten. Av dessa var 35 000 ensamkommande. Vi hade aldrig klarat den utmaningen om inte hela samhället hade gått samman.

Herr talman! Dagens debatt handlar till stor del om den hösten. Regeringen meddelade den 24 november 2015 att man skulle införa den tillfälliga lagen, som gäller fram till nästa sommar. Det var en skärpning av migrationspolitiken med ett tydligt syfte: att fler ska söka asyl i andra länder och att färre ska söka här.

Om vi där och då, hösten 2015, hade klarat en normal prövning av dessa ensamkommande hade vi inte stått här i dag. Då hade de 35 000 ensamkommande prövats som barn och fått sina beslut utifrån den lagstiftningen. Men i dag har vi en annan verklighet att hantera.

Jag tycker att det är ansvarsfullt att med tydlighet berätta hur vi socialdemokrater ser på migrationspolitiken under kommande år. Den skärpning vi då gjorde ska ligga fast tills en gemensam europeisk asylpolitik är på plats. På samma sätt är det fullt naturligt för mig att förhålla mig till verkligheten när det gäller ensamkommande.

Långa handläggningstider har lett till att många av dem som kom som ensamkommande den hösten har eller kommer att ha hunnit bli vuxna innan Migrationsverket har fattat beslut i deras asylärenden. Därmed har deras möjligheter att beviljas uppehållstillstånd i vårt land kraftigt försämrats.

I den här debatten eller andra debatter kan man lätt få bilden av att det handlar om några som fick sina prövningar våren 2016, att det bara handlar om att vi inte klarade det under hösten 2015. Men sanningen är att när vi står här i kammaren i dag – nästan tre år senare – är det fortfarande ett par hundra av dessa som inte har fått sina beslut.

Detta är ett förslag om en tillfällig åtgärd som riktas till en begränsad grupp ensamkommande unga som kom hit men som har fått vänta länge på att få sina ansökningar prövade. Efter en mycket lång väntetid, på över 15 månader och ibland upp till två tre år, har de fått avslag. De är kvar i landet och har på många olika sitt knutit an till Sverige.

Jag tycker att det är fullt rimligt att ha som utgångspunkt att de personer som kan komma att omfattas av det här förslaget till ny lagstiftning inte ska hamna i ett sämre läge än de hade varit om handläggningen inte hade dragit ut på tiden. Därför yrkar jag bifall till finansutskottets förslag i betänkande 49.

Herr talman! Det här är svåra frågor. Det handlar om människor i utsatta situationer, och det handlar om ett ansvar som samhället har. Genom detta förslag kan vi förhålla oss till människor som befinner sig i en utsatt situation och som har fått vänta väldigt länge. Bakgrunden är det exceptionellt stora mottagande som Sverige hade 2015 och 2016. Grundprincipen i Sverige är att de personer som kom inte ska hamna i ett sämre läge på grund av att den lagstiftning vi har förändrat inte möter det.

Jag tycker också att det är på sin plats att vara klar och tydlig på några punkter som kommer upp i debatten. Det här är ingen förändring av vare sig asylrätten eller principen om en reglerad invandring i Sverige. Det är en fråga om hur politiken ska förhålla sig till verkligheten och ta ansvar för en situation som uppkommit på grund av situationen 2015.

Nu ger vi dessa ungdomar en möjlighet att vid ett tillfälle få en individuell prövning, om de möter de kriterier som har ställts upp för att få uppehållstillstånd kopplat till studier. Ansökan om ett sådant uppehållstillstånd föreslås få göras endast under en begränsad tid och vid ett tillfälle. Precis som enligt nuvarande regelverk om uppehållstillstånd rörande gymnasiestudier ska också en säkerhets- och vandelsprövning göras. En utlänning som beviljas ett sådant uppehållstillstånd ska omfattas av befintligt regelverk om uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå och om permanent uppehållstillstånd vid försörjning.

Det är bra för dem, det är bra för vårt land och det är något som vi kan hantera. Samtidigt fortsätter vi att på alla sätt värna både ordning och reda och asylrätten i svensk politik.

Slutligen vill jag kort beröra de andra lagförslagen som finns med här. De omfattar yrkespaketet och tydliggör på ett bra sätt den gymnasielagstiftning vi har. Men de förändrar också det automatiska verkställighetshinder som fanns tidigare. Med det lagförslag som vi har möjlighet att rösta ja till på torsdag får vi en mycket tydlig bestämmelse om inhibition. Det är bra, och det är något som såväl myndigheter som remissinstanser välkomnar. Det gör också vi.

(Applåder)

Anf. 89 ELISABETH SVANTESSON (M)
replik:

Herr talman! Tack, Fredrik Lundh Sammeli! Först vill jag bara kommentera de utmaningar som vi mötte 2015. Jag delar den bilden och att det var många runt om i Sverige som gjorde fantastiska insatser. Jag vill också påminna om att vi i flera partier tillsammans lyckades att komma överens om en ordning som stramade åt migrationen. Det är fortfarande rätt så många som kommer till Sverige, men vi löste situationen tillsammans.

Det som ändå gör mig förundrad är att ordföranden i socialförsäkringsutskottet, som ändå är ansvarig för dessa sakfrågor, verkligen tror på sin egen motivation till den här lagstiftningen. Verkligheten har förändrats. Verkligheten förändras hela tiden, det är så den fungerar.

Jag har några frågor till Fredrik Lundh Sammeli som jag vill ska klaras ut. Har Socialdemokraterna övergett den individuella prövningen? Det är statstjänstemän som har fattat 9 000 beslut. Det har inte gjorts i en hast, utan de har fattats av tjänstemän. Vad har ordföranden i socialförsäkringsutskottet att säga till dem? Har Socialdemokraterna övergett den individuella prövningen? Kommer man att göra det fler gånger när verkligheten förändras?

Min andra fråga är: Vilken väg tänker socialdemokratin ta? Jag sätter stort hopp till att den pressträff som Stefan Löfven hade om inriktningen ska gälla. Men man blir väldigt fundersam när vi nu diskuterar och ska fatta beslut om det här ärendet. Jag blir också fundersam när Socialdemokraterna och regeringen i fredags på EU-nämnden gav besked om man nu tänker driva frågan om permanenta uppehållstillstånd på EU-nivå.

Det är tre olika, disparata inriktningar som svensk socialdemokrati nu försöker att hålla sig till på en och samma gång.

Min stilla undran är: Varför ska man ha förtroende för socialdemokratisk migrationspolitik framöver? Vilken linje är det egentligen som gäller?

Anf. 90 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)
replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson lyfte fram några av dessa saker också i sitt anförande. Det som förvånar mig är att en finansministerkandidat här i kammaren ger bilden av att propositionen från regeringen innebär att man ifrågasätter och går ifrån asylrätten, att det inte längre ska vara en individuell prövning.

Till att börja med är asylrätten någonting som vi värnar om. Där får Moderaterna gärna själva utveckla frågan om ni delar den uppfattningen, att asylrätten är någonting som vi ska värna.

Men de ensamkommande har fått en prövning. Med den nya lagstiftningen kommer de att få en individuell prövning för uppehållstillstånd kopplad till studier, inte kopplad till asyl.

Den andra frågan var varför man ska lita på Socialdemokraterna. Ja, det tycker jag är väldigt tydligt. Den exceptionella situationen 2015 leder till att vi som parti tydligt tar ansvar för att skapa ordning och reda. Vi stramar upp migrationspolitiken, vi säkerställer ett system som fungerar och vi driver också på för att fler länder är med och tar sin del av ansvaret.

Sedan förvånar det mig nog mer att Elisabeth Svantesson inte tycker att permanenta uppehållstillstånd i grunden är det bästa för etablering och integration. Jag tror att den breda svenska hållningen har det som utgångspunkt.

Anf. 91 ELISABETH SVANTESSON (M)
replik:

Herr talman! Det är intressant när ansvariga politiker inte vill ta ansvar, när de inte hävdar att man går ifrån den individuella prövningen och ändå just precis gör det. Det är alltså 9 000 personer, och regeringsföreträdare hävdar att de var minderåriga när de kom hit. Jag undrar hur man kan veta det. Många var med all sannolikhet minderåriga, men andra var inte det. Men de har ju fått en individuell prövning.

Vad lagstiftaren nu gör är att man säger till alla de tjänstemän som har följt lagen som har gällt under lång tid om individuella prövningar att detta nu ska ändras. Det är ett kollektivt hanterande av en grupp. Ni säger att de får enskilda prövningar och att det kommer att gå ganska snabbt eftersom ni utfärdar lagen på det här sättet. Men ett kollektivt hanterande av en grupp är ett avsteg från den individuella prövningen. Det är ett avsteg från den princip som har gällt i Sverige under lång tid och som jag hoppades att vi var överens om.

Herr talman! Slutligen var vi många som var med och tog ansvar 2015. Vi moderater omprövade hela vår migrations- och integrationspolitik under våren 2015. Det var ett arbete som jag själv ledde, och jag vet att Fredrik Lundh Sammeli vet att vi var pådrivande. Kanske hjälpte vi Socialdemokraterna i förhållande till Miljöpartiet, vad vet jag. Det gör mig ingenting för vi hjälpte Sverige att få ordning och reda i migrationspolitiken.

Under den föregående mandatperioden har jag och vi sagt och tagit ansvar för att det är många regeringar som inte har skött migrations- och integrationspolitiken på ett hanterbart sätt. Jag vet att Socialdemokraterna ibland hävdar att de nu får ta ansvar för den migrationspolitik som vi förde. Jag kan konstatera att det inte var några socialdemokrater som någonsin bedrev opposition mot den politiken. Jo, ibland tyckte Socialdemokraterna att Alliansen drev en för hård migrationspolitik.

Summa summarum: Jag hoppas och tror innerst inne att Socialdemokraterna vill ta långsiktigt ansvar. Men påstå inte att det här inte är ett avsteg från den asylprövning som är så viktig och också rättssäker!

Anf. 92 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna välkomnar alla partier som vill vara med och ta ansvar för en långsiktig och hållbar migrationspolitik. Vi har hanterat den exceptionella situationen 2015. Vi har också lämnat väldigt tydliga besked om hur vi ser på politiken under de kommande åren.

Det finns några stora utmaningar. En handlar om att bekämpa orsaken till att människor flyr. Det handlar om att få ett bättre stöd i världen för att hjälpa i närområdet. Men det handlar också om att Europa ska ta ett större gemensamt ansvar. Det arbetet kommer vi att fortsätta att driva på. Vi tycker att den tillfälliga lagen ska ligga fast fram till den dag då Europa har gemensam asylpolitik.

Sedan tycker jag att det är förvånande att Moderaterna så hårt angriper det här lagförslaget. Det handlar om ensamkommande som har fått sina asylskäl prövade. De har under lång väntetid hunnit bli vuxna och drabbas värre av den tillfälliga lagen och hamnar därmed i ett mycket sämre läge. Men i grunden finns det en väldigt tydlig likhet med det spårbyte som Moderaterna själva står för, att asylsökande kan få avslag men ändå få möjlighet att prövas kopplat till arbetsmarknaden. Här får ensamkommande möjlighet att prövas kopplat till studier. Det är en bra politik.

Anf. 93 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag får tacka för det senaste replikskiftet som visade hålen även i allianspartiernas politik, även om den politiken på många sätt är vettigare.

Min fråga är kopplad till det som Elisabeth Svantesson var inne på som hastigast, och det rör ju det tvärsäkra i att man säger att dessa ensamkommande var barn när de kom. Det är på grund av den långa handläggningstiden som man inte längre är barn. Den enda från finansutskottet som har varit med och behandlat det här ärendet är Elisabeth Svantesson.

Fredrik Lundh Sammeli var med i socialförsäkringsutskottet när vi hade Migrationsverket på besök. Då klargjorde man ännu en gång det som står rakt på sak i det yttrande som man kom in till finansutskottet med, nämligen att den ålder som registrerades behöver inte vara baserad på någon bedömning av sökandenas faktiska ålder. Det är så rutinerna har varit hos Migrationsverket.

Den ålder som man hänvisade till, att de var barn, finns det inga som helst grunder för. Det finns inga grunder för att man har bedömt en faktisk ålder. Vidare sägs det från Migrationsverket: Lagförslaget innebär därför att personer som kan vara flera år äldre än vad som framgår av de registrerade födelseuppgifterna kommer att omfattas av förslaget, beviljas uppehållstillstånd och får därmed studera på gymnasial nivå.

Genom åren har vi sett otaliga exempel på att folk har uppgivit felaktig ålder. För något år sedan kunde vi i Expressen läsa om Sia. Hon sa: Ja, jag är 22, men i Sverige är jag 17 år. Häromdagen kunde vi läsa om att en person som knivhögg en polis var 25 år. Det finns examenspapper från gymnasiet på att det är den ålder som gäller.

Varför hävdar Socialdemokraterna att det här skulle handla om barn?

Anf. 94 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Hösten 2015 kom 35 000 till vårt land och sökte asyl som ensamkommande. Det är ett problem att vi inte då hade ett system med tydliga åldersbedömningar och att de fanns tidigt i processen. Det har vi säkerställt nu och förändrat lagstiftningen så att vi framöver har en bättre modell. Det här är dock en avgränsad grupp, som har hamnat i ett mycket sämre läge just på grund av långa väntetider och den tillfälliga lagen som i dag gör att de prövas under hårdare förhållanden än vad de hade gjorts om vi hade klarat av det hela hösten 2015. Jag tycker därför att det är fullt rimligt att förhålla sig till verkligheten och till de ensamkommande och möta dem med en möjlighet till ett nytt uppehållstillstånd som är kopplat till studier.

Jag tror att man alltid kommer att kunna hitta exempel där fakta eller ålder kan ifrågasättas. Någon kan framstå på ett annat sätt än vad som har framgått i ansökan. Detta gäller på alla områden inom migrationspolitiken. Därför är det viktigt att återgå till ett läge med en tydlig prövning med korta tider. Fler länder måste också ta ansvar.

Det som förvånar mig är att Paula Bieler här i debatten och i sitt anförande väljer att rada upp ofantligt många argument. I grunden handlar det ju bara om att ni inte vill att de som är här skulle ha kommit.

Anf. 95 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Som jag sa hade jag kunnat rabbla upp ännu fler argument. Det här är av flera skäl en dålig lagstiftning. Anledningen till att jag fokuserar på dessa saker är att jag ändå hoppas att det någonstans finns partier som vill ta ansvar för förslag som uppenbart är dåliga, även med deras egen argumentation. Det finns inget som styrker att dessa var barn när de kom hit.

Jag tycker för min del att det är absurt att över huvud taget ge vuxna personer tillfälle att stanna här om de har utnyttjat asylregelverket för att ta sig hit och söka ett liv här trots att de saknar skyddsskäl. Det är inte så det är tänkt att vara. Men jag vet att de flesta andra partier inte lyssnar på sådana argument. Därför försöker jag att fokusera på det som ni själva anför. Och det håller inte.

Det finns inget som styrker att de här var barn när de kom hit, inte ens enligt Migrationsverket självt. På en rak fråga om det är sannolikt att de hade fått avslag även om bedömningen gjorts tidigare svarar Anna Lindblad, som arbetar där, så här: ”Ja, det är nog en hög sannolikhet att det hade blivit så.”

Precis som flera andra har varit inne på är dessa uppehållstillstånd troligtvis inte att ge ett långvarigt liv i Sverige. De flesta kommer inte att uppfylla vidare villkor för att stanna här. Det här handlar helt och hållet

om att lura personer och att hålla liv i konstiga signaler som skickas ut om att regelverk inte gäller. Ni tror kanske att ni förhoppningsvis ska få några extra röster i valet. Jag hoppas och tror att svenska folket ser igenom detta spel och röstar bättre och klokare än så.

Jag vill dock fortfarande ha svar på min fråga. Hur har Socialdemokraterna mage att med bestämdhet hävda att det handlar om personer som hade fått stanna i Sverige om bedömningen bara hade skett snabbare? Migrationsverket säger ju att så inte är fallet. Det finns inget alls som styrker att de var barn när de kom.

Anf. 96 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Vi har ett system med en lagstiftning för ensamkommande barn. Det handlar om barn som kommer hit och har större möjlighet att få stanna. Vi har en vidare prövning för att vi tycker att de befinner sig i en väldigt utsatt situation. Att vi inte har haft åldersbedömningar tidigt i processen är dåligt, och det är någonting som vi har åtgärdat. Vi hade varit i ett helt annat läge om den möjligheten hade funnits.

Samtidigt tycker jag att det är väldigt magstarkt att här i kammaren ge en bild av att dessa 35 000 ensamkommande inte var barn eller ungdomar. Jag vet att Paula Bieler precis som jag har besökt väldigt många boenden och verksamheter för dessa personer. De som ville söka som ensamkommande och uttryckligen framstod som vuxna finns inte med i denna grupp. Ungdomar som inte är barn har på vägen också fått bedömningar utifrån det.

Det finns en verklighet med en avgränsad grupp som måste hanteras. Jag tycker att det är ansvarsfullt att både kunna peka på en stramare migrationspolitik som säkerställer ordning och reda och samtidigt hantera den grupp barn och ungdomar som kom 2015 och som har väntat i flera år på att beslut ska fattas. När de nu är över 18 prövas de mot en tuffare lagstiftning som gör att de tvingas lämna landet. Det rimliga är att yrka bifall till propositionen.

Anf. 97 ARON MODIG (KD) replik:

Herr talman! Det har i de två första replikskiftena efter Fredrik Lundh Sammelis anförande, och framför allt i hans svar, framförts väldigt stor förvåning över olika saker. En sak som jag har blivit förvånad över under dagens debatt – för övrigt förmodligen årets viktigaste migrationspolitiska debatt i riksdagen – är att det inte finns någon representant för regeringen här. Jag är naturligtvis fullt medveten om att RIF-rådet sammanträder i dagarna, och det är fullt rimligt att Heléne Fritzon och Morgan Johansson är på plats där och företräder Sveriges sak i detta.

Många statsråd har dock varit involverade i detta lagförslag. När den första versionen av förslaget presenterades i höstas var även Ylva Johansson, Gustav Fridolin och Isabella Lövin med på podiet. Det är alltså lite märkligt att regeringen inte är närvarande vid en så viktig debatt som denna.

Jag vill ställa en första fråga till Lundh Sammeli angående de olika turerna fram och tillbaka i frågan bland Socialdemokraternas företrädare. Jag hittade en artikel i Expressen från slutet av maj 2017. Där fick statsministern frågor om eventuella lagförändringar avseende ensamkommande. Statsministern svarade då på frågan om lagarna behöver ändras: ”Nej, jag tycker inte det, nej. Vi har de lagar vi har.”

Ändå debatterar vi ett sådant förslag i dag. Jag vill fråga Fredrik Lundh Sammeli om de olika stegen fram och tillbaka. På vilket sätt främjar detta trovärdigheten långsiktigt för svensk migrationspolitik?

Anf. 98 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Som Aron Modig vet befinner sig regeringen i Bryssel och förhandlar. Det är inga konstigheter med det. I verkligheten är ministrarna inte närvarande vid de flesta propositioner och betänkanden här i riksdagen.

Det talas om olika turer fram och tillbaka. En del handlar kort om att man trodde att de ensamkommande skulle omfattas och klara sig på den gymnasielag vi redan har. Det är en del av förklaringen.

När vi den 24 november 2015 meddelade att vi skulle införa en tillfällig lag med mycket striktare och stramare migrationspolitik gav vi också ett tydligt besked om att barn inte skulle hamna i ett sämre läge bara för att de inte kunde få ett längre uppehållstillstånd kopplat till arbete. Utifrån det har vi därför tagit fram gymnasielagen.

Prövningarna har tyvärr inte gått så snabbt som jag och många med mig hade önskat. Därför står vi nu här tre år senare i ett läge med en avgränsad grupp unga som har hamnat i en väldigt tuff situation. Det är då naturligt att lägga fram dagens förslag och hoppas att det vinner majoritet på torsdag.

Anf. 99 ARON MODIG (KD) replik:

Herr talman! Tack, Fredrik Lundh Sammeli, för svaret! Jag är som sagt var fullt medveten om att ansvariga statsråd är på plats och förhandlar på RIF-rådet. Jag är glad att de gör det. Men det som är anmärkningsvärt vad gäller det här förslaget är att det har varit väldigt många statsråd involverade i processen. När förslaget presenterades var Ylva Johansson, Gustav Fridolin och Isabella Lövin med, och när nu detta är den viktigaste migrationspolitiska debatten vi har här i riksdagen under året hade det inte varit märkligt om någon av alla dessa intresserade hade varit på plats.

Tidigare i dag debatterades här i kammaren frågan om vinster i välfärden, och då var Ardalan Shekarabi på plats från regeringen. Det var tydligen en tillräckligt viktig debatt för att finnas på plats.

Jag tänkte ställa min andra fråga till Socialdemokraterna och Fredrik Lundh Sammeli. Det är egentligen inte en politisk fråga utan mer en bedömningsfråga. Som jag sa i mitt anförande är ett av skälen till att vi kristdemokrater är väldigt skeptiska till det här

lagförslaget att det riskerar att inge falska förhoppningar hos en grupp som är utsatt. Det grundar vi dels på att vi ser stora frågetecken kring att de här personerna rent kapacitetsmässigt verkligen kommer att få möjligheten att studera och sedan få ett arbete, dels på att man när man tittar på studieresultaten historiskt ser ett antal frågetecken kring om en särskilt stor andel kommer att klara av detta enligt förutsättningarna. En väldigt stor andel av dessa personer är fortfarande kvar i språkintroduktion och så vidare efter flera år.

Min konkreta fråga är därför: Hur stor andel av den här gruppen på 9 000 personer bedömer Fredrik Lundh Sammeli kommer att kunna stanna långsiktigt med det här förslaget?

Anf. 100 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Jag ska göra Aron Modig besviken. Jag kommer inte att gissa här i kammaren.

Det jag tycker är viktigt är att vi förhåller oss till verkligheten och säkerställer att de här personerna får möjlighet till uppehållstillstånd kopplat till studier. En viktig del i propositionen att lyfta fram är också yrkespaketet, som ger en bredare möjlighet till studier.

Jag tänker även att falska förhoppningar kan kopplas till Kristdemokraterna, som har varit ute och sagt att det viktiga är att införa synnerliga eller särskilt ömmande skäl. Med det ger man bilden av att det skulle förändra villkoren för dessa unga, att detta skulle vara en annan modell för att ge dem en möjlighet att stanna.

Vi vet båda två att det vägvalet inte skulle leda till en lösning för dessa unga människor. Det rimliga är att ge en möjlighet kopplat till studier och att förändra gymnasielagen på ett bra sätt så att vi kan möta dem som hamnat i ett sämre läge. Det tycker jag är en ansvarsfull politik.

Anf. 101 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det här lagförslaget innebär ju att personer kommer att få en möjlighet att stanna i Sverige om de skriver in sig på gymnasieskolan. Då får de ett tillfälligt uppehållstillstånd.

Så finns det regler för att det här uppehållstillståndet ska kunna förlängas. I betänkandet står det så här: Den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier ska när tillståndstiden löper ut efter 13 månader kunna beviljas ett nytt uppehållstillstånd enligt befintligt regelverk. En förutsättning är då att personen studerar.

Några rader ned står det: Regeringen föreslår emellertid inte något krav på redovisning av studieaktivitet.

Det här är lite rörigt. I min värld är det samma sak – om man studerar måste man rimligtvis kunna redovisa att man gör det. Det är min första fråga till Fredrik Lundh Sammeli: Hur ska man kunna bevisa att man studerar om man inte ska behöva redovisa detta?

Om man inte har några krav på att uppnå särskilda resultat men ska visa att man ska studerar förmodar jag att det som återstår är att elevernas närvaro på lektionerna registreras. Då blir nästa fråga till Fredrik Lundh Sammeli: Är det någon annan än lärare och skola som ska registrera elevens närvaro?

Den tredje frågan är en följdfråga: Hur mycket närvaro behöver man ha för att anses studera med det här förslaget? Om man har 20 procents frånvaro, studerar man då eller inte? Det får Fredrik Lundh Sammeli gärna svara på. Om man har 50 procents frånvaro, betraktas man då som att man studerar eller inte?

Anf. 102 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Det vi har att ta ställning till är ett lagförslag om att med gymnasielagen som grund kunna få nya möjligheter till uppehållstillstånd kopplat till studier. Det fullt naturliga är ju att dessa unga människor studerar. Det är det möjligheten handlar om.

Sedan finns en möjlighet att kombinera studier med jobb. Hur andelen eller procenten faller ut är ingenting som jag tänker svara på här eller ge mig på en bild av, utan det är tydligt i lagprodukten att man ska kunna göra den kombinationen.

Jag kan ändå tycka att det vore ärligare om ni sa att ni röstar nej till den här produkten för att ni inte vill att dessa unga människor ska få en ny möjlighet till uppehållstillstånd. Som jag sa i ett tidigare replikskifte kan jag ändå förvånas över borgerlighetens och Liberalernas hållning i frågan. Hur kan det här vara så otroligt kontroversiellt när ni samtidigt själva sedan många år tillbaka har infört spårbyten?

När det gäller Liberalerna kanske det viktigaste är att för mindre än ett år sedan stod Fredrik Malms partiledare och dundrade i svenska medier att man skulle stoppa utvisningarna till Afghanistan. Där grep partiledaren in i en modell där vi vet att politiken inte ska styra över myndigheter.

Anf. 103 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det här är förbluffande. Jag ställde en enkel fråga men fick inget svar på den.

Jag frågade varken om spårbyte eller om den som kombinerar studier med jobb. Jag ställde en väldigt enkel fråga: Hur ska en person kunna redovisa att vederbörande studerar om man samtidigt tydligt skriver att det inte behöver redovisas? Det är min första fråga.

Min andra fråga är: Om detta ska redovisas genom närvaro, ser Fredrik Lundh Sammeli då att det är någon annan än rektor och lärare som ska registrera denna närvaro?

Den tredje frågan är rimligen: Hur mycket frånvaro kan man ha? Det är väl rimligt att Fredrik Lundh Sammeli, som var ordförande för det utskott som har hand om migrationsfrågorna och som företräder det parti och den regering som har lagt fram lagförslaget, kan svara på dessa frågor.

I slutändan innebär detta, herr talman, att regeringen i praktiken förflyttar och delegerar beslut i asylärenden till lärare och rektorer. Oavsett hur låga krav man ställer måste man i slutändan studera för att få förnyat uppehållstillstånd, och detta måste i slutändan lärare och rektorer godkänna.

Det betyder att ni flyttar över det som Migrationsverket ska fatta beslut om och lägger över en etisk och moralisk börda på lärare och rektorer som de varken är utbildade för att hantera eller som jag tror att de vill hantera. Jag tror att de vill undervisa och inte hamna i moraliska dilemman som innebär att om de slår fast att en person inte har nått upp till vilka kraven nu är för att studera – det borde Fredrik Lundh Sammeli veta – kommer de att bidra till att personen kanske blir deporterad från Sverige.

Jag vill gärna ha svar på mina frågor och inte svar på en massa frågor som jag inte har ställt.

Anf. 104 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)
replik:

Herr talman! Detta är en utveckling av gymnasielagen. Min bild är att den fungerar väldigt bra.

Lärare och rektorer har inget annat uppdrag än det de i grunden har, det vill säga att lära barn och ungdomar det de ska lära sig i skolan. Här ger vi en avgränsad grupp nya möjligheter till uppehållstillstånd kopplat till studier, och då är studier fokus i det man ska göra. Sedan finns det en möjlighet att kombinera studier med jobb, och det är för att det finns en verklighet där några redan är ute i jobb. Men studier är orsaken till uppehållstillstånd, och det är det som ska vara i fokus.

Detta är en situation som vi redan i dag har, kopplat till gymnasielagen, och som fungerar. Jag ser därför inte den fara som Fredrik Malm ser. Jag tycker inte heller att de här ungdomarnas öden ska avgöras av ett värnande om lärare och rektorer. Här har vi i stället en lagstiftning som vi föreslår och som ger möjlighet till studier. Det är det som är fokus, och det är det den här gruppen behöver.

Sedan får Malm gärna återkomma vid ett annat tillfälle och förklara Björklunds hållning, för det är fullständigt oseriöst att solospela i en fråga och säga att det här behöver lösas men sedan, när vi kommer till en konkret lösning, säga nej. Jag kan bara konstatera att det finns fler liberaler på talarlistan och att jag ser fram emot att kanske få höra något annat än en upprepning av den här hållningen från Liberalerna. Jag tror nämligen inte att det är den enda rådande linjen.
(Applåder)

Anf. 105 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition *Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd*. Den innehåller en tillfällig lagändring för att komma till rätta med en stor orättvisa som har drabbat ensamkommande ungdomar som har flytt till Sverige. Lagen kan ge uppemot 9 000 ensamkommande ungdomar en ny chans att få stanna i Sverige. Den är väldigt betydelsefull för alla som berörs och som nu känner en stor oro inför framtiden. Jag är väldigt tacksam över att den också ser ut att ha majoritet i riksdagen.

Under 2015 kom oerhört många människor på flykt till Sverige. 163 000 personer ansökte om asyl, och av dem var ungefär 35 000 ensamkommande barn. Många hade flytt från diktaturens Eritrea och från krig och konflikter i Somalia, Irak, Syrien och Afghanistan. I alla tider har barn tvingats fly ensamma undan krig – under andra världskriget tog Sverige till exempel emot 70 000 finska flyktingbarn.

Många av de barn som kom till Sverige 2015 har afghanskt medborgarskap men har vuxit upp som papperslösa i Iran. Afghanistan är sedan över 30 år ett krigshärjat land. Talibanerna kontrollerar stora delar av landet, och IS och andra militära grupper ökar sin närvaro. Säkerhetssituationen är mycket svår. Ständiga självmordsattentat innebär en konstant oro. Iran har också skärpt sin politik mot afghanska flyktingar som bor där, och många tvingas återvända till Afghanistan även därifrån. Unga killar kan få valet att antingen återvända till Afghanistan eller strida i den iranska armén mot IS i Syrien. Inte minst på grund av den tuffa situationen i Iran och hotet om att tvingas återvända till krigets Afghanistan kom många unga ensamkommande afghaner till Sverige 2015.

När Sverige tillfälligt skärpte migrationspolitiken förhandlade Miljöpartiet in ett undantag i lagstiftningen: De som kom senast den 24 november 2015 och var barn eller barnfamiljer skulle inte prövas mot den nya, tillfälligt mer restriktiva, migrationslagstiftningen utan fortsätta prövas mot den ordinarie utlänningslagen. Det innebar att de även fortsatt skulle få permanent uppehållstillstånd och ha full rätt till familjeåterförening.

Vi såg detta som särskilt viktigt just för gruppen ensamkommande ungdomar, som ofta får stanna eftersom de i större utsträckning än vuxna bedöms vara alternativt skyddsbehövande eller för att de är barn som saknar ett ordnat mottagande i hemlandet. Om de inte skulle få permanenta utan tillfälliga uppehållstillstånd skulle de vid en förlängningsansökan efter 13 månader riskera att ha blivit över 18 år och därför inte längre anses ha skyddsbehov – och därmed kunna tvingas lämna Sverige. För att undvika en sådan situation såg vi undantaget för barn som helt nödvändigt.

Sommaren efter gjorde Migrationsverket en praxisändring som innebar att detta undantag sattes ur spel för just denna grupp. De barn som var mellan 16 och 18 år och saknade ett ordnat mottagande i hemlandet skulle nu ändå få tillfälliga uppehållstillstånd och sedan utvisas på 18-årsdagen. Då började vi i stället förhandla fram den så kallade gymnasielagen. Den innebär att denna grupp i stället för att utvisas på 18-årsdagen skulle få uppehållstillstånd för att gå klart gymnasiet och därefter få ett halvår på sig att etablera sig på arbetsmarknaden och i så fall få stanna permanent.

Denna lag trädde i kraft för ett år sedan, men tyvärr löste den inte hela frågan. Handläggningstiderna drog iväg och blev extremt långa. Många ungdomar har varit tvungna att vänta i flera år på att få sitt första beslut om huruvida de får stanna eller inte. Många fick också sina beslut efter att de blivit 18 och därför inte omfattades av gymnasielagen. Eftersom så många var 16–17 år när de kom hann många bli över 18 år under den långa väntetiden, och då hamnade de i ett mycket

sämre läge när deras asylansökningar avgjordes. Dessutom gjordes medicinska åldersbedömningar flera år efter att de kommit till Sverige, när de alltså var flera år äldre. Denna ordning har vi nu ändrat, och det är bra. I dag görs åldersbedömningar i början och inte i slutet av en asylprocess.

Resultatet blev att många tusen ungdomar fick avslag på sin asylansökan. Det var ungdomar som bott i Sverige i flera år och skaffat sig kompisar, bott i familjehem, blivit en del av svenska familjer, gått i skola här i flera år, lärt sig svenska och engagerat sig i föreningslivet och i idrott. Dessutom fick de inte bo kvar i sina boenden när de blev 18, utan de rycktes upp och skickades till Migrationsverkets anläggningsboenden i någon annan del av landet, där de kanske inte kände någon, och fick börja i en helt ny skola.

När vi märkte att den här utvecklingen var på gång behövde vi agera. Vi förhandlade in satsningar i statsbudgeten för att stoppa omflyttningarna och ge kommunerna möjlighet att låta ungdomarna bo kvar där de rotat sig, liksom satsningar för att ungdomarna skulle få påbörja ett nationellt program trots att de var över 18 år och fortfarande befann sig i asylprocessen. Vi såg risken för en utbredd psykisk ohälsa och hemlöshet och gjorde de förändringar vi kunde redan i höstbudgeten för att underlätta för ungdomarna under den här tiden. Vi började också kämpa för en lagändring som skulle innebära att de även fick en ny möjlighet till uppehållstillstånd.

I november förra året kunde regeringen äntligen presentera överenskommelsen om den nya ensamkommandelagen. Uppemot 9 000 ungdomar omfattas av lagförslaget. De som

- kom senast den 24 november 2015
- har väntat i 15 månader eller mer på sitt första beslut, alltså längre än vad som är EU:s maxgräns
- har hunnit bli 18 år under den extremt långa handläggningstiden
- har studerat och vill fortsätta att studera

kommer att få uppehållstillstånd för att gå klart gymnasiet, antingen ett nationellt program eller ett kortare yrkespaket som inte kräver gymnasiebehörighet. De kommer också att kunna fortsätta i totalt 26 månader på introduktionsprogram om de i dagsläget inte har gymnasiebehörighet. Efter att studierna är klara kommer de att få ett halvår på sig att etablera sig på arbetsmarknaden. Får de ett arbete får de också permanent uppehållstillstånd, och under studietiden kommer de att kunna arbeta parallellt med studierna.

Lagstiftningen betyder otroligt mycket för dem som berörs. De går från att känna en ständig rädsla att utvisas till ett av världens farligaste länder, som med jämna mellanrum – senast i dag – drabbas av nya självmordsattacker med många civila offer, till att kunna fokusera på framtiden här. De kan fokusera på skolan och på allvar börja sitt liv här i trygghet och frihet.

Alla partier stöder inte detta förslag. Liberalerna är emot, trots att Jan Björklund så sent som förra sommaren gick ut och krävde att alla avvisningar till Afghanistan skulle stoppas. Kristdemokraterna, som har en lång historia av att värna samhällets mest utsatta, vill inte heller rösta för. Moderaterna upprepar mantrat att ett nej är ett nej men har inget svar på hur dessa massavvisningar skulle gå till i praktiken, om denna grupp inte skulle få stanna.

Hur kan ni säga nej till att låta dessa unga människor, som redan har kommit in i vårt samhälle, går i skolan, lär sig svenska och många gånger har hunnit skapa sig starka nätverk i Sverige och blivit en del av svenska familjer, en ny chans att stanna? Varför säger ni nej till att motverka framväxten av ett skuggsamhälle, där unga personer lämnas i händerna på kriminella och tvingas in i hemlöshet och utsatthet? Varför säger ni nej till att i stället låta dem studera och få chansen att få ett jobb, stanna i Sverige och bidra till vårt samhälle?

Det här förslaget handlar om medmänsklighet. Men det är också ett förslag som handlar om att ta politiskt ansvar. Det vi gör nu är att ta ansvar för att hålla det vi har lovat. Den politiska avsikten har varit tydlig: Detta är en grupp vi vill värna och skapa trygghet för. När riksdagen fattade beslutet om den tillfälliga begränsningslagen 2016 undantogs de barn och barnfamiljer som kom senast när lagen presenterades. Även Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna ställde sig bakom detta.

På grund av de långa handläggningstiderna behöver vi nu ta politiskt ansvar för att säkerställa att det riksdagen lovat dessa unga också genomförs. De ska inte drabbas av att svenska myndigheter inte haft förmågan att handlägga deras ansökningar i tid.

Herr talman! Att låta ungdomarna stanna är det rimliga och rätta. Det är ett viktigt steg för ett mer medmänskligt samhälle och ett avgörande steg för ungdomarnas rätt till ett liv i frihet. Jag yrkar bifall till betänkandet.
(Applåder)

Anf. 106 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Vi debatterar i dag den proposition som i grunden är ett resultat av att regeringen under de senaste åren har byggt upp ett oöverskådligt och dåligt genomarbetat regelverk på migrationsområdet.

Under hösten 2015 kom det under en period uppemot 10 000 asylsökande till Sverige varje vecka. Våra system är inte byggda för att ta emot så många människor under så kort tid. Situationen behövde hanteras, och det fanns en stark politisk vilja att hitta lösningar. Därför kom Alliansen och regeringen överens om flera stora förändringar i migrations- och integrationspolitiken.

Men bara några veckor efter att vi hade gjort det valde regeringen att i stället gå betydligt längre i restriktiv riktning genom att lägga fram en ny tillfällig asyllag på EU:s miniminivå. Lagen fick stark kritik av nästan samtliga remissinstanser, inklusive Lagrådet,

och innebar restriktioner inom migrationspolitiken som har fått stora konsekvenser för människor på flykt.

Lagen har dessutom drabbat många ensamkommande ungdomar starkt negativt. Långa handläggningstider i kombination med en förändrad lagstiftning har fått till följd att många har fått ett utvisningsbeslut i stället för ett uppehållstillstånd. Hade deras ärenden hanterats medan de fortfarande var minderåriga och utifrån de förutsättningar som gällde när de kom hade situationen sett annorlunda ut.

Detta handlar om ungdomar som nu har varit här i flera år. De har lärt sig svenska och hunnit bli en del av vårt samhälle. De har i många fall fått stort stöd av enskilda människor, skolor, kyrkor och idrottsföreningar, som ställt upp för att ge dem en ny gemenskap och en tryggare tillvaro här i Sverige.

Vi i Centerpartiet har under en längre tid lagt fram olika förslag för att lösa situationen för de drabbade ungdomarna. Vi har framhållit att de ensamkommande som var minderåriga när de kom och som har drabbats av långa handläggningstider ska få en ny chans. Det lagförslag som regeringen till slut valde att lägga fram och som vi i dag debatterar är komplext och dåligt utformat. Det innehåller en lång rad brister och kommer att leda till flera negativa konsekvenser. Vi förnekar inte detta. Det är i grunden inte den väg som vi i Centerpartiet skulle ha valt.

Samtidigt är detta det enda alternativ som nu ligger på bordet. I valet mellan detta förslag och ingen lösning över huvud taget väljer vi i Centerpartiet att stå fast vid det vi har sagt och värna dem som faktiskt var minderåriga när de kom. Vi kommer därför att släppa igenom regeringens förslag. Dessa personer får nu en chans att plugga och arbeta under några år, under förutsättning att de inte har begått brott och att de går igenom den säkerhetsprövning som kommer att göras. Om de sedan hittar varaktiga jobb får de också stanna.

Samtidigt har vi i Centerpartiet varit tydliga med att det krävs ett ordentligt omtag inom migrationspolitiken. Detta är den fjärde tillfälliga lagen på området på bara två år. Alla partier i riksdagen har vid något tillfälle valt att frångå principen om en förutsägbar lagstiftning på migrationsområdet, men nu måste det bli slut på tillfälliga lagar. Vi kan inte fortsätta att rösta med hoppande majoriteter här i riksdagen.

Det är viktigt att vi får till en långsiktighet inom migrationspolitiken. När den tillfälliga lagen upphör redan nästa år måste vi ha en ny blocköverskridande överenskommelse på plats. För oss är några saker då extra viktiga.

En är att vi måste fortsätta att värna asylrätten. Sverige ska ge människor möjlighet att söka asyl enligt de internationella konventioner vi har skrivit under. Att börja omförhandla konventioner i detta läge är väldigt riskabelt. Detta betyder inte att alla människor som söker asyl i Sverige ska få stanna här, men den som bedöms ha skyddsskäl måste få skydd någonstans. Samtidigt behöver vi hitta sätt att styra om till lagliga vägar och prioritera de mest utsatta via kvotflyktingsystemet.

Vi tycker också att det är viktigt att hålla ihop familjer. Barn ska inte skiljas från sina föräldrar. Och vi tycker att det är viktigt med ventiler i systemet – sådant som särskilt och synnerligen ömmande omständigheter och i övrigt skyddsbehövande.

Vi måste också få till en snabbare asylprocess. De senaste årens långa väntetider har medfört stort mänskligt lidande, samtidigt som de har försämrat integrationen och kostat extremt mycket pengar. Om en första bedömning av asylskälen görs i ett tidigare skede kan man fortare antingen påbörja sin etablering eller förbereda sig på att återvända.

Språkundervisning och obligatorisk samhällsintroduktion behöver komma igång från dag ett för de människor som efter en första bedömning av asylskälen anses ha goda möjligheter att få stanna. Det handlar om en introduktion till språket, hur det svenska samhället fungerar och vilka lagar och regler som gäller i Sverige. Dessutom behöver erfarenhet och kompetens kartläggas tidigare, så att man snabbare kan komma in på arbetsmarknaden och kommunerna får bättre möjligheter att bidra till integrationen.

Vi måste också tydligare visa att vi tror på förmågan hos människor som kommer hit, men också att vi har förväntningar på att man anstränger sig för att lära sig språket och hittar sätt att försörja sig själv. Det är samtidigt hög tid för oss politiker att genomföra de stora reformer som krävs för att göra det lättare att komma in på arbetsmarknaden. Dessa saker hänger starkt samman.

En ny migrationsöverenskommelse som bygger på dessa principer är nödvändig både för det svenska samhället och för de människor som flyr hit. Här har vi alla ett gemensamt ansvar att hitta hållbara och långsiktiga lösningar. Men vi i Centerpartiet anser också att vi i nuläget har ett ansvar att hitta en lösning för de ensamkommande ungdomar som hamnat i kläm på grund av de senaste årens svängningar i migrationspolitiken. Att inte göra någonting alls anser vi vore ett betydligt sämre alternativ.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag och hänvisar i övrigt till Centerpartiets särskilda yttrande på området.
(Applåder)

I detta anförande instämde Emil Källström (C).

Anf. 107 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Johanna Jönsson, för ditt anförande!

Jag tycker att detta är väldigt intressant. Ända sedan hösten, åtminstone, och genom hela denna process har det från Centerpartiets sida varit tydligt att det enda man egentligen vill, fast man talar om att man vill ta ansvar, är att *inte* ta ansvar. Man framhåller gärna att det är ett dåligt förslag, och man framhåller bristerna i det. Samtidigt har man inte velat förhandla med regeringen eller presentera något tydligt alternativt förslag – en tydlig följdmotion där man presenterar vad man själva hade velat göra för förändringar.

Jag har därför en väldigt kort och enkel fråga till Johanna Jönsson och Centerpartiet: Om ni hade fått bestämma, hur hade lagen sett ut? Ni tycker att förslaget är uselt men vill ändå stödja det. Vad hade ni velat ha på bordet?

Anf. 108 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Paula Bieler, för frågan! Vi lade redan i somras fram vårt förslag till lösning. I det läget, när dessa personers prövningar ännu inte var avgjorda, handlade det främst om att återinföra begreppet ”särskilt ömmande omständigheter”. Det hade löst situationen för flera av dem. I det läge där vi befinner oss nu, där de redan har fått sin sak prövad, är det dock inte detta som kan lösa situationen.

Vi var tidigt ute och krävde breda samtal i den här frågan med utgångspunkt i att prövningarna fortfarande var öppna. Vi fick också signaler från regeringen om att så skulle ske, men sedan hände ingenting. Först strax före jul kom man i stället med ett förslag som inte verkade särskilt färdigt men där man ändå låste fast sig i en tydlig position. Det har gjort att utrymmet för oss att komma med ett alternativt förslag har varit väldigt litet.

Det vi i stället gjorde var att tala om vilka delar i det förslag som då låg på bordet som vi tyckte behövde förändras. Det handlade om att vi såg ett problem med att personer som uppenbart var över 18 år men sa att de var yngre skulle omfattas av förslaget. Man har justerat förslaget något sedan dess. Vi sa också att det var väldigt dåligt att de inte skulle få någon möjlighet att arbeta. Även där har man justerat förslaget, så att de nu får en möjlighet att arbeta och också kan gå yrkesutbildningar.

Dessutom påtalade vi att de tidsgränser som var satta var oskäliga på flera sätt, till exempel genom att personer som har kommit tillsammans men fått sina ansökningar registrerade på olika dagar inte skulle bedömas på samma sätt. Även där har man gjort en justering.

Man har alltså valt att gå oss till mötes i delar av förslaget. Men vi har försökt vara konstruktiva för att ändå få fram en lösning som en majoritet kan ställa sig bakom.

Anf. 109 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Johanna Jönsson, för svaret!

Jag konstaterar att det man egentligen har velat göra är att öppna för ännu fler, så många som möjligt, att få stanna. Johanna Jönsson nämnde att det tidigare var ett problem att de som uppenbart var över 18 år omfattades. Ja, detta har justerats, men bara knappt.

Jag har gjort en snabb sökning och kollat vad man från Centerpartiets sida sa i december när lagförslaget kom. Då lade man snarare vikt vid att man skulle bedömas enligt den ålder man hade när man kom eller som man uppgav när man kom. Det står på er hemsida än i dag att detta var den första punkten.

Man har fortfarande inte lagt fram några tydliga motförslag när det gäller sådant man tycker är dåligt och borde åtgärdas. Man konstaterar att detta är en usel lagstiftning, men man stöder den ändå. Man hänvisar, precis som de andra partierna – nu kom vi in på detta ändå – att det skulle handla om personer som var barn när de kom fastän det inte gör det. Jag kan också säga till Fredrik Lundh Sammeli att jag inte talar om hela gruppen om 35 000 utan om de 7 000 av de 9 000 som har fått sin ålder uppskriven. Där handlar det inte om att de bedöms ha blivit äldre under den tid som gått utan att de faktiskt är vuxna. De skulle inte ha fått någon annan bedömning om det hade gått snabbare att fatta beslut. Det har Migrationsverket varit tydligt med, även om Fredrik Lundh Sammeli skakar på huvudet.

Det finns tydliga citat från Migrationsverket som kan anföras. Hade de kunnat bedömas inom de 15 månaderna skulle ytterst få av dessa 7 000 som fått sin ålder uppskriven ha fått en annan bedömning.

Om man nu från Centerpartiets sida tycker att detta är ett dåligt förslag men inte har förhandlat om det eller framfört mer kritik än några inlägg i medierna och nu tycker att man trots allt kan gå med på det, hur avser man att arbeta sedan? Vad finns det för anledningar att stödja ett parti som inte vill ta ansvar utan bara vill skylla på andra?

Anf. 110 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja påstå att det är vi som tar ansvar i den här situationen. Jag har fortfarande inte sett något från Sverigedemokraterna som visar hur man vill hantera dessa tusentals personer som finns i det här landet och har byggt sina nätverk här. De kommer att bli kvar här oavsett om ni gillar det eller inte. Det är ytterst få utvisningar till Afghanistan som verkställs.

Hur vill ni hantera den här situationen? Det har ni inte kommit med några konkreta lösningar på. Jag har haft flera debatter med era företrädare, och ingen har kunnat tala om hur så ska ske. I stället vill ni se ett växande skuggsamhälle, där den här guppen inte får en chans att komma in i samhället över huvud taget utan hänvisas till utanförskap med risk för kriminalitet och liknande. Vi är de som tar ansvar för den faktiska verkligheten här, den situation som vi befinner oss i.

Låt mig ta upp detta med att personer inte var minderåriga när de kom. Vi vet ju båda att vissa var minderåriga men att andra inte var det. Det man behöver bestämma sig för här är om man värnar dem som faktiskt var minderåriga, vilket vi gör, eller om man hellre, på bekostnad av dem som var minderåriga, vill bestraffa dem som uppgav en felaktig ålder. Där har vi olika ståndpunkter, helt enkelt. Det går inte att säga något annat.

Jag anser att vi har landat rätt. Jag tycker att samhället har ett särskilt ansvar för barn och minderåriga, även om långa handläggningstider har gjort att de har blivit äldre. Att detta kommer att göra att vissa som har ljugit kommer att få följa med på köpet tycker jag är olyckligt, men det finns ingen metod för att tydligt särskilja dessa två grupper.

Vi har tagit ställning för att dessa personer ska få en ny möjlighet att stanna, studera och arbeta och på så vis också betala tillbaka till samhället för de år som de nu har varit här och redan börjat etablera sig. Vi tycker också att det är viktigt att alla de svenska medborgare och andra som har stöttat dem, funnits där och gett en gemenskap till dessa ungdomar nu får lite ro i sina liv och kan fortsätta ge stöd. Det är vår ståndpunkt. Paula Bieler och jag tycker olika i den här frågan.

Anf. 111 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! ”Hej! Jag har i dag hållit om min 16-åriga dotter medan hon otröstligt gråter. Hon darrar i kroppen och rösten hackar när hon berättar om de hemska saker hon hört sin pojkvän berätta.

Min dotters pojkvän är från Afghanistan, och att min dotter är otröstlig beror på att hon varit med och hjälpt honom att skriva en ’ansökan om verkställighetshinder’, ett sista försök att få stanna i Sverige och få omfattas av den nya lagen. Hon gråter för att hon i detalj har fått ta del av de grymheter han fått utstå. Hela lördagsnatten har han legat i hennes famn och gråtit, och sedan har hon kommit hem till mig och gråtit.

Jag har aldrig känt mig så maktlös som nu och vänder mig därför till dig. Du är en av dem som ska rösta för eller emot lagförslaget om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande unga. Vad vore vi för samhälle om våra politiker inte hjälper de svaga? Enskilda människor kommer alltid kunna vara själviska, men det är politiker som måste stå för moraliskt rätta beslut. Jag ber dig därför att rösta för förslaget som är hans enda hopp.”

Detta citat kommer från ett mejl som kom i natt från en förtvivlad pappa och som jag fått tillåtelse att citera. Det är bara det senaste i raden av mejl som har kommit under de tre år jag har suttit här i demokratins finrum, Sveriges riksdag, och som har handlat om de unga som berörs av det vi debatterar i dag. Under hela tiden jag har varit ledamot har det här också varit en fråga som varit ständig aktuell.

Herr talman! Jag kommer att rösta för regeringens förslag, och jag yrkar bifall på den följdmotion jag tillsammans med två av mina partikollegor har skrivit, motion 4173. Den motionen kommer Nina Lundström att prata mer om i sitt anförande. Jag står med andra ord inte bakom Liberalernas politik i den här frågan.

Mitt engagemang i migrationsfrågor är långvarigt. Jag har inte ställt mig bakom migrationslagarna från 2016 eller id-kraven. Däremot accepterade jag den migrationsöverenskommelse som sex partier ingick hösten 2015 och som regeringen strax efteråt, på en presskonferens, övergav. Jag röstade för amnestin som låg på riksdagens bord nyligen, inte för att det var den bästa lösningen utan för att det var en lösning.

Som lagstiftare i riksdagen har man ett personligt ansvar när man sitter framför knapparna och ska rösta. Att vara förtroendevald innebär att ta personligt ansvar för de beslut man fattar och som påverkar människors liv. Jag har full respekt för att man kan landa i olika slutsatser och handla därefter. Det här är mitt sätt – inte för att det är lätt, utan för att jag tycker att det är rätt.

Jag gick med i det som då hette Folkpartiet eftersom det var det parti jag höll med mest och för att det var det parti som självklart stod upp för mänskliga rättigheter. Det var ett parti som stolt visade upp en valaffisch från 1936, då man stod upp mot både nazism och kommunism. Det var ett parti som gick i bräschen för en amnesti tidigare. Vi liberaler är med rätta stolta över vår folkpartiaffisch från 1936. Men jag kan inte låta bli att undra vad vi i framtiden kommer att vara stolta över i framtiden när vi ser tillbaka på det vi gör i dag.

Extrema tider leder till extrema beslut. Vi såg det på 90-talet, när båtflyktingar kom till Gotland via Ryssland och Balkan. Larmklockorna dånade då, precis som nu. Det skulle komma 2 miljoner flyktingar. Hur skulle Sverige klara av det? Det är det ingen som vet, för gränserna stängdes. Ingen vet, eftersom det självklart inte kom 2 miljoner flyktingar till Sverige. Inte heller fick vi en invasion av social turism när EU utvidgades, något som dåvarande statsminister Göran Persson varnade för.

I den här debatten saknas tyvärr ofta perspektiv på det mänskliga lidandet. Debattläget har vulgariserats genom utmålandet av kollektiva egenskaper och ett vi-och-de-tänkande, där grupper har ställts mot grupper. Jag har hört uttrycket 9 000 afghaner eller 9 000 män utan asylskäl alldeles för många gånger nu. Var och en av dessa är en individ, och de förtjänar att talas om som individer. Den 16-åriga flickans pojkvän är en av dem. Och jag kan räkna upp namnen på flera av dem som var här i riksdagen för ungefär ett år sedan och spelade en föreställning som väldigt många ledamöter var och tittade på. Det var en föreställning som handlade om precis det som den hette: *Vi har vandrat långt... Vi har vågat allt...* Det var en föreställning som berörde på djupet, och det var få ögon som var torra efteråt.

Herr talman! Låt mig slå fast några saker som ständigt återkommer i debatten, så också i dag.

För det första är det som föreslås inte beslut om asyl efter avslag. Asylprövningen står fast.

För det andra gäller det detta med att ett nej ska vara ett nej. Att ompröva avslag på asylansökan och ge uppehållstillstånd på annan grund sker redan i dag. Det gäller dels dem som skaffar arbete, dels under vissa förutsättningar dem som bildar familj under handläggningstiden. Och alla partier – det ska sägas – tycker faktiskt inte heller att ett ja alltid ska vara ett ja, utan det kan villkoras. Till och med ett medborgarskap ska kunna tas tillbaka. Samtidigt är man benhård med att ett nej ska vara ett nej.

Vidare är lagar till för människor, inte tvärtom. Att retroaktivt ändra lagstiftning när rådande regler slår på ett sätt som politikerna inte har önskat är inte helt ovanligt inom andra områden, förutsatt att det är till det mer gynnsamma hållet för den enskilde. Att ändra lagar retroaktivt till det sämre gör man inte, förutom i juni för nästan exakt två år sedan när en presskonferens

dessutom godtyckligt blev ett datum att förhålla sig till.

Sedan gäller det orättvisan att vissa ska få stanna kvar. Att en situation blir bättre för vissa individer medan situationen blir densamma för andra kan absolut uppfattas som orättvist. Men det är inte bättre att alla har det dåligt än att vissa får det bättre. Det är en liberal grundprincip. Det är samma argumentation som att vi inte tycker att det är ett problem att en del människor är rika. Problemet är att en del människor är fattiga.

Asyl är inte heller den enda grunden för uppehållstillstånd. Det bästa sättet att upprätthålla respekten för asylrätten är att vara tydlig med att det här förslaget inte handlar om asyl och att det inte heller handlar om amnesti.

Sedan gäller det asylskälen. Jag står upp för asylrätten – det har närmast blivit ett mantra för många när de säger varför de vill rösta emot detta förslag. Men det är inte så enkelt att de ensamkommande från Afghanistan saknar asylskäl. Däremot görs bedömningen, i avsaknad av bevis, att man inte tror på den asylsökande. Asylskälen är inte bevisade. Det är inte samma sak som att det inte finns några. Här leder retoriken fel.

Min kritik har hela tiden handlat om rättsprocessen: den långsamma hanteringen, åldersbedömningarna, brister vad gäller tolkar och så vidare. Det här förslaget har definitivt brister. Men i avsaknad av ett bättre förslag är det här bättre än nuläget.

Lagrådet har riktat kritik mot propositionen. Så har Lagrådet även gjort i andra sammanhang, även under alliansregeringen, och då har inte Lagrådets kritik hindrat lagstiftning. Några exempel i närtid är samtyckeslagstiftningen, barnkonventionen, som vi förhoppningsvis klubbar igenom nästa vecka, och, inte att förglömma, de tillfälliga migrationslagarna från 2016.

Herr talman! Att ta bort synnerligen och särskilt ömmande omständigheter och skyddsgrunden övriga skyddsbehövande slog hårt direkt mot individer, för det var skäl som skulle tillämpas när en utvisning medför en direkt eller allvarlig risk för liv och hälsa, inte minst för barn med svåra sjukdomar. Men bestämmelsen användes också när barn under en mycket lång tid varit lagligt i Sverige och anpassat sig. Åtminstone var det meningen när man 2014 utökade detta. Jag jublade då, eftersom jag tyckte att många av de barn som fötts och vuxit upp i Sverige äntligen skulle få uppehållstillstånd. Så blev det inte.

Krav på id-handlingar slår hårdast mot de barn som kommer ensamma till Sverige eftersom de många gånger saknar just id-handlingar. Att vuxna utger sig för att vara under 18 för att få asyl sker självklart, men det är inte i den omfattning som det i debatten emellanåt görs gällande. Att många har hunnit fylla 18 efter tre år i Sverige är inte särskilt konstigt. Men det ligger också mer i detta, för ur ett barnrättsperspektiv är det viktigt att barn inte riskerar att behandlas som vuxna. Trots det har det snarast handlat om motsatsen: att vuxna inte ska hanteras som barn. Det är skillnad mellan att utgå från att barn inte ska placeras med vuxna och att utgå från att vuxna inte ska placeras med barn. De medicinska åldersbedömningar som används har med rätta kritiserats för att vara osäkra. Ändå har åldern blivit så otroligt viktig och avgörande när det gäller beslutsprocessen.

Det hette att vi skulle skapa ett andrum, och det var därför vi antog nya lagar. Vi skulle rusta oss bättre. Vi skulle ta en paus för att bättre kunna möta de utmaningar som vi ställdes inför. Jag var skeptisk då. Jag är skeptisk nu – kritisk är kanske ett bättre ord. De som behöver en paus är nämligen de som befinner sig på flykt. Det är vad en flyktingpaus borde innebära.

Vad har då de stängda gränserna och hårda reglerna gett för resultat? Har vi rustat oss? Har vi ett system som nu skulle klara nya påfrestningar? Nej, det har vi inte, för det är inga sådana förslag som läggs fram. De förslag som läggs fram handlar alla om att fortsätta se till att människor inte kommer hit.

Det behövs fler lärare. Ja, men ta då vara på den kompetens som kommer till Sverige! Gör det möjligt med validering på arbetsplatser! Koppla ihop sfi med praktik i skolorna! Använd de akademiker som trots allt kommer hit!

Vi ska aldrig försvara ett system för systemets skull eller sätta det framför människor. Vi har i många år talat om läkarbrist samtidigt som vi nära nog har flest läkare per capita i världen. Och att socialtjänsten går på knäna handlar mer om de stora kraven på dokumentation än på det faktiska antal människor som man hjälper. I dag lägger en socialsekreterare ungefär 15 minuter per dag på att prata med klienter. Är det verkligen rätt prioriterat?

Det behövs kraftiga åtgärder för att klara den situation som världen, Europa och Sverige befinner sig i. Kriget i Syrien måste givetvis få ett slut. IS måste stoppas. EU måste fungera på det sätt som det var tänkt, med ett gemensamt ansvar. Och Sverige måste se över stelbenta regelverk för att klara av att vara en humanitär stormakt även när vi sätts på prov.

Det är inte politikers sak att göra bedömningar av skyddsskäl, men det är politikers ansvar att stifta lagar som gör att utvisningsbeslut fattas i linje med internationell rätt. Afghanistan är farligare nu än på många år. Det gäller inte bara Afghanistan. Men när det gäller Afghanistan säger staten själv och FN att civila inte kan garanteras skydd längre. Svenska Utrikesdepartementet beskriver tortyr, fängslanden och förövare som förlitar sig på straffrihet. I motsats till vad många tror är unga män en grupp som är speciellt utsatt för risker. Det är nämligen just unga män som ses som ett hot i konflikter eller som rekryteras för att slåss och som dödas om de vägrar att låta sig värvas.

Vi har också sett flera suicid som följd av den politik som förs – en politik som öppet har syftat till att göra livet så svårt för asylsökande här att det avskräcker andra från att komma hit. Och det är en politik som man faktiskt vill strama åt ännu mer.

Vi kan se tillbaka på flyktingamnestin 2005 och minnas hur den restriktiva politiken då skapade apati bland barn och hur politiker till slut insåg allvaret. Tolv

år senare väljer ungdomar att ta sina liv inför risken att utvisas. Men den politiska reaktionen har varit obefintlig. Och när ett förslag äntligen kommer väljer många att säga nej.

I socialutskottet i riksdagen har vi flera gånger, ofta på mitt initiativ, fått information om hur den psykiska ohälsan brer ut sig bland flyktingar i allmänhet och barn i synnerhet – och allra mest bland de som kommit ensamma. Det är självskadebeteende. Det är ångest. Det är suicid. Det är oro. Det är suicidförsök. Ja, listan är hur lång som helst. Det borde mana till eftertanke.

Förutom oron över själva asylprocessen och givetvis de osäkra åldersbedömningarna, som närmast har kunnat liknas vid ett lotteri, är det många som berättar om ständiga uppbrott och otrygghet vad gäller boendesituationen. Den situation vi har nu handlar främst om de som har fyllt 18 eller som har skrivits upp i ålder och då blir av med boende, god man och andra stödinsatser, många gånger med extremt kort varsel. Varje dag när jag går in på nätet möts jag av inlägg där det söks sängplatser åt unga människor runt om i Sverige.

Det är många människor som har gjort heroiska insatser och öppnat sina hem. Jag är helt övertygad om att det har spelat en avgörande roll för att förhindra ett ännu större skuggsamhälle med hemlösa unga vars enda möjlighet att överleva är att begå brott eller prostituera sig.

Samtidigt behöver det här problematiseras. Om det hade handlat om lika många unga flickor tror jag att samhället hade sett annorlunda på detta. Jag har svårt att tro att exempelvis kommunerna hade agerat på samma sätt och flyttat unga flickor till ett boende för vuxna eller bara låtit dem klara sig själva. Man hade sett utsattheten på ett annat sätt. Att unga män och unga pojkar kan vara precis lika utsatta är det inte lika många som tänker på.

Politiken ska inte göra bedömningar av skyddsskäl, men det är politikens ansvar att ge berörda myndigheter rätt uppdrag och rätt förutsättningar. Liberalerna har exempelvis tagit strid för LSS och assistansen och ifrågasatt både Försäkringskassans bedömningar och uppdraget från regeringen. Även när det kommer till Transportstyrelsen gavs skarp kritik. Men av någon anledning får den som ifrågasätter Migrationsverket höra att det skulle innebära att man vill ha tillbaka systemet där politiker beslutade om asyl. Varför sägs då inte samma sak om LSS och assistansen? Är svaret så enkelt som att det handlar om att plocka enkla politiska poäng? Jag hoppas innerligt att det inte är så.

Många sätter nu sitt hopp till dagens debatt och det beslut som vi ska fatta på torsdag. Nej, det är inte ett jättebra förslag. Det är inte ens ett bra förslag. Det har massor med hål. Men det är ett förslag. Min oro är dock, med tanke på hur dåligt många har mått av att själva få uppehållstillstånd medan andra inte fått det, att de som nu kommer att omfattas kraschar då de ser sina vänner få avslag för att de kommit en dag för sent eller fått besked en dag för tidigt.

För att inte ännu fler ska ge upp hade jag hellre sett en annan lösning. Både rent samhällsekonomiskt och ur ett humant perspektiv hade det varit enklare att helt enkelt bevilja uppehållstillstånd. Det här är dock det förslag vi har att ta ställning till, och jag kommer att rösta för det. Men samtidigt måste vi bygga upp ett system som håller, och det är därför jag och mina partikollegor har motionerat.

Herr talman! Jag valde att engagera mig politiskt 2005, samma år som vågorna i diskussionen kring flyktingpolitik och amnesti sist gick höga. Utlänningsnämnden skulle läggas ned, bland annat för att en enig riksdag hade sett att det fanns stora brister i prövningen av asylärenden. Nu skriver vi 2018, och vågorna har gått höga i flera år – i samhällsdebatten, här i riksdagen och inte minst på Medelhavet.

Mejlet i natt från en förtvivlad pappa är en av tusentals beskrivningar av hur verkligheten ser ut. Han och många andra runt dessa ungdomar far också fruktansvärt illa. Det är familjehem och gode män, lärare och tränare, pojkvänner, flickvänner och kompisar och alla de som frivilligt och utan ersättning har öppnat dörren för att ge tak över huvudet åt en medmänniska. Många av dem sitter på läktaren i dag. Frågan är hur länge de kommer att orka och vad som händer när de inte längre gör det. Till alla er vill jag rikta ett innerligt och stort tack. Jag vill rikta ett stort och innerligt tack till alla dem som på olika sätt har engagerat sig – alla dem jag har räknat upp och många därtill.

De ensamkommande unga har berövats sitt hopp om trygghet. Många ser nu enbart tre alternativ: att återvända till sin värsta mardröm, att leva papperslös i ännu ett land eller att ta sitt liv. Det är det här som förslaget handlar om.

Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: När systemen faller är det människan vi ska värna, individen – inte systemen.

(Applåder)

Anf. 112 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! När vi talade om flyktingkrisen sommaren 2015 pratade vi om flyktingarnas kris, om barnen som spolades upp på Medelhavets stränder. I oktober 2015 var det fortfarande de flyendes perspektiv som väckte empati och engagemang. Mat, filtar och kläder samlades in för dem som barfota vandrade över berg och sov på marken när den där första tidiga snön föll över Balkan. Sedan vändes perspektivet. Allt oftare blev det situationen i Sverige som präglade debatten.

För dem som tvingats på flykt av krig, förföljelse eller fattigdom fortsätter krisen med oförminskad styrka. Var tredje sekund tvingas ännu en människa att lämna sitt hem. Tick tack, tick tack, tick tack. Varannan är ett barn. Sverige kan inte ta emot alla. Det har heller aldrig varit fråga om det. Men i stället för att fråga oss vad vi inte kan borde vi fråga oss vad vi kan.

Ulf Nilsson berättar i en bok om sin son Anders, som på semesterstranden blir sittande och kastar tillbaka uppspolade snäckor i havet. Han skriver: Det var hundra snäckor på en meter, och stranden var en mil, så jag ville få honom att inse det meningslösa. Jag sa:

Det är fint, men vad tror du att det spelar för roll att du kastar tillbaka en snäcka eller två? Först tittade han bara på mig. Han hade en snäcka i handen. Sakta sträckte han upp den mot mig och sa: För den här. För den här spelar det roll.

Herr talman! Sverige kan inte ensamt ge framtidshopp till var och en av alla de kvinnor, män och barn som har tvingats lämna sitt hem, alla dem som känner åren rinna iväg när de trampar runt i leran i flyktinglägret, alla dem som kämpar om arbetstillfällen och dricksvatten i överbefolkade kåkstäder eller alla dem som i desperation och förtvivlan i hoppet om en framtid lurats till att skicka iväg sina barn.

Ska vi kunna rädda alla måste vi få stopp på krigen, stopp på förföljelsen, stopp på fattigdomen och stopp på miljökatastroferna. Och vi måste ta hjälp av varandra.

I Kristdemokraternas principprogram uttrycker vi det så här: ”Sverige kan bäst verka för en generös och human flyktingpolitik genom att samarbeta med andra stater. Därför bör EU:s medlemsländer ha en gemensam och generös flyktingpolitik, som tar hänsyn till människors skyddsbehov och där humanitära skäl väger tungt. … Barnperspektivet ska alltid finnas med i migrationsärenden. För den som söker asyl i Sverige måste hela processen vara utformad så att rättssäkerhet garanteras den enskilde. Resurser för mottagande av flyktingar och för utredning av deras situation ska vara tillräckliga för att åstadkomma korta handläggningstider, rättssäkerhet och effektiv hantering.”

Herr talman! De orden känns avlägsna den verklighet som råder både i världen och i Sverige i dag. Vi var inte beredda på det stora antal människor som kom via Medelhavet under 2015 – över 1 miljon. I slutet av oktober 2015 kom det 8 800 flyktingar om dagen till Grekland via Medelhavet. Bland dem fanns de personer som debatten handlar om i dag.

De hade lämnat sin mamma och pappa, eller så hade föräldrarna ryckts ifrån dem. De hade överlevt vandring genom bergsmassiv och sökt tröst hos andra som var i samma situation. De hade försökt skydda varandra mot övergrepp och värjt sig mot flyktingsmugglarnas utnyttjande. De hörde till dem som lyckades ta sig uppåt genom Europa via Balkanrutten innan taggtråden rullades ut och gränserna stängdes.

De mötte människor längs vägen som gjorde att de klarade resan en liten bit till och som höll hoppet uppe. Men de träffade också människor som lärde dem att alltid vara på sin vakt och inte lita på någon. För vad annars finns det att lära av poliser som plundrar eller maktens företrädare som skor sig på den som är maktlös?

De hör till de 35 369 ensamkommande asylsökande som registrerades i Sverige det året. De trodde att de då hade nått resans slut och skulle kunna bygga upp ett hopp om en framtid. Men varje dag har deras hopp grusats av förtvivlan, som för några, efter månader och år av väntan, förbytts i hopplöshet.

Vi kan inte veta att var och en av de ynglingar som kom och som dessa lagförslag handlar om var barn den dag de kom hit. Men vi kan vara säkra på att var och en av dem har blivit berövade sin barndom. Nästan alla har det gemensamt att de riskerar att utvisas till ett land de inte ens känner, eftersom de har växt upp på flykt.

Om två veckor ska vi här i riksdagen fatta beslut om att göra barnkonventionen till svensk lag. Vi ska göra det för att stärka barnens rättsliga ställning och för att vi ska bli bättre på att som stat leva upp till de åtaganden vi har mot vart och ett av de barn som finns inom vår stats territorium och vilkas rättigheter vi är skyldiga att försvara.

Men rättigheterna gäller redan nu. Ansvaret är redan vårt, och vi har brustit. Vi har inte klarat av att leva upp till våra egna höga ambitioner om att ge en rättssäker prövning åt var och en inom rimlig tid. För dem som var barn den dag flykten tog dem till vårt land kan det ha gjort hela skillnaden. Det är inte rimligt att unga personer, vilkas barndom tillbringats på flykt, ska betala priset för våra brister.

I det lagförslag som regeringen lagt fram spelar det enskilda datumet roll. Möjligheter ges till den som lyckades få sin asylansökan registrerad innan den 24 november, men inte för den som flytt samma väg, mött samma faror, men fick stämpeln den 25. Det skapar inte rättssäkerhet.

Kritiken från Lagrådet har varit kraftig, och det är inte svårt att förstå den kritiken. Det sätt på vilket regeringen hanterat flyktingfrågan under hela denna mandatperiod förtjänar verkligen kritik. Lagrådets fräna kritik är inte heller ny.

I december 2015 då regeringen med närmast obefintligt underlag beslutade om id-kontroller avstyrktes det av Lagrådet som också kallade förfarandet för synnerligen allvarligt.

I april 2016 skulle Lagrådet yttra sig över den tillfälliga lagen vars syfte var att minska antalet asylsökande till Sverige. Det var en månad efter att EU:s avtal med Turkiet hade trätt i kraft, flyktvägen via Grekland i det närmaste stängts av och antalet asylsökande minskat från en bra bit över 1 000 om dagen till 500 i veckan.

Där framförde Lagrådet kraftig kritik mot att lagförslaget saknade analys och att det av underlaget inte gick att bedöma om lagändringarna ens kunde uppfylla syftet. När lagstiftning hanteras ovarsamt och i strid mot grundläggande principer blir konsekvenserna därefter.

I stället för illa beredda beslut och panikåtgärder borde vi ha använt skyndsamhet och beslutsamhet till att stärka våra institutioner än mer, rustat skolor och socialtjänst än mer, och gett Migrationsverket och kommuner än bättre förutsättningar. Vi borde ha tagit än mer vara på alla de frivilligkrafter som gjort och fortfarande gör insatser varje dag för att de som kommit hit till vårt land ska kunna bli en del av oss.

När så många människor kommer under så kort tid kostar det på. Det tänjer våra krafter till det yttersta. Misstag sker. Människor far illa. Systemen krackele-

rar. Men vi bygger upp dem igen. Vi lär oss och försöker göra bättre. Vi lappar och lagar. Det borde i varje fall vara vår ambition.

Sverige är ansträngt. Det handlar om att välkomna nya människor från andra kulturer som bär på sår och trauman, med värderingar som ibland krockar och med behov som måste mötas. Det kommer att fortsätta kräva sin ansträngning. Det kommer inte att vara friktionsfritt. Men det är inte för vår skull vi gör det. Det är inte för kommunalråden. Det är för vår nästa.

När riksdagen på torsdag röstar om regeringens förslag kommer jag att stödja det. Kristdemokraternas förslag innehåller viktiga delar som regeringens förslag saknar om att återinföra möjligheten till uppehållstillstånd för särskilda eller synnerliga skäl och om rätten till familjeåterförening. Men att rösta på det förslaget mot regeringens förslag skulle inte göra att lagen ändras i de delarna.

Vi ska fortsätta att stå upp för asylrätten men också rätten att bevilja skydd på andra grunder, något som länge varit grundpelare i svensk migrationslagstiftning. Det gäller rätten för dem skydd för den som söker skydd från väpnad konflikt och inre motsättningar.

Vi har inte klarat av att ge en rättssäker prövning i rimlig tid. Det är vi som har brustit, inte asylrätten. Den kommer att stå fast även om vi ger en ny chans till de ynglingar som har drabbats av vår oförmåga.

Valet står därför mellan att rösta på ett förslag som innehåller delar som för människor är helt avgörande om de genomförs men som med omröstningen ändå inte blir verklighet och att rösta på ett förslag som för enskilda direkt är avgörande för om de får en chans till en framtid i vårt land eller inte.

Jag väljer att rösta för det som kommer att göra skillnad. Samma röstförklaring gäller Annika Eclund, som inte har möjlighet att delta i debatten i dag.

Vi kan inte rädda alla, men vi har ett val. Just nu handlar det valet om de unga som började sin flykt som pojkar och som just här och nu befinner sig i vårt land. Vi kan välja att ge dem en framtid, eller vi kan välja att låta bli.

Fru talman! Jag kan inte välja att låta bli.
(Applåder)

Anf. 113 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Mitt inlägg blir något längre än aviserat.

Riksdagen är ett demokratins högsäte i Sverige. Vi rätt få som förunnas att få vara med här i demokratins tjänst under en tid håller alltid våra jungfrutal och vartefter vårt sista tal i kammaren, kanske ett punktsättartal som mitt tal är i dag.

Jag ska säga några ord om asyl- och migrationspolitiken, som är komplicerad, viktig, svår och laddad, och där det finns olika uppfattningar i sak i de allra flesta partier. Det vittnar även dagens debatt mycket tydligt om.

Mitt eget parti, Centerpartiet, står mycket samlat i dessa frågor. Jag avviker på några punkter som en av mycket få förtroendevalda, kanske den ende. Jag ska motivera varför jag i detta svåra beslut som dagens debatt handlar om, amnesti åt en stor avskild grupp ensamkommande asylsökande som fått avslag, kommer att lägga ned min röst.

Mitt inlägg blir naturligtvis kort och koncentrerat. Den som till äventyrs vill se mitt resonemang mer utvecklat, liksom vad jag engagerat mig i under min riksdagstid sedan 2004, hänvisar jag till min blogg startad ca 2006. Det är bara att googla mitt namn, Staffan Danielsson, så kommer ni dit.

Jag har framför allt i riksdagen arbetat med försvarsfrågor, där jag gläds över mitt partis tydliga ställningstagande i Natofrågan. Jag har också arbetat mycket med landsbygds-, lantbruks- och livsmedelsfrågor samt med etiska frågor, framför allt om rätt till dödshjälp vid svåra lidanden i livets slutskede, och givetvis med mycket mer!

Jag är en varm humanist och delar visionen om en värld i fred och utan gränser. Men jag är också samtidigt en realist som inser att med dagens väldiga klyftor och utbredda fattigdom i världen, fruktansvärda inbördeskrig och stora flykting- och arbetskraftsinvandringsströmmar är en reglerad migrationspolitik ofrånkomlig.

Sverige kan inte som ett litet land i norra Europa avvika väsentligt från övriga EU-länder när vi har Schengensamarbetet med fri rörlighet. Det har varit min synpunkt och åsikt.

Min första kontakt på allvar med migrationsfrågorna var 2011, när Centerpartiets stämma lanserade begreppet Nybyggarlandet Sverige, vilket det låg mycket i. Sedan var det 2012, när en arbetsgrupp inom mitt parti föreslog att Centerpartiet skulle stå upp för en helt fri invandring. Detta utlöste en stor idédebatt som landade väl; vi enades om både visioner och praktisk politik och skillnaden däremellan.

Jag skrev i april 2012 på DN Debatt om rättsskandalen att Sverige redan då, och sedan fram till och med 2015, som enda land i EU, och kanske i världen, inte gjorde medicinska åldersbedömningar utan i praktiken godtog den ålder som den asylsökande själv uppgav. Jag beskylldes för att vara främlingsfientlig, och ingenting kunde vara mer fel. I dag är det jag då skrev och krävde genomfört i bred politisk samstämmighet genom beslut i Sveriges riksdag.

Hösten 2013 motsatte jag mig att centerstämman skulle ta ställning för att Sverige som enda land skulle öppna sina ambassader för dem i världen som vill söka asyl i Sverige. Jag ville att detta skulle drivas på EU-nivå.

I dag anser jag att Sverige står inför ett vägval i migrationspolitiken. Sverige har i dag i praktiken en rätt oreglerad invandring. De som har modet, kraften och resurserna att ta sig till Sverige och kan uthärda en del svåra år genom att illegalt, som papperslös, stanna kvar även om man har fått avslag på sin asyl- eller arbetsansökan lyckas vartefter i stor utsträckning att så småningom få uppehållstillstånd och medborgarskap.

Antingen får detta bejakas och fortsätta som ett faktum som inte går att ändra eller så får asyl- och arbetskraftsprövningen ske snabbare och följas av utvisningsbeslut som verkställs om man får nej. Det är enligt min uppfattning det vägval som Sverige står inför i migrationspolitiken.

I dag diskuterar vi regeringens förslag om en amnesti till ca 9 000 människor som 2015 ansökte om asyl i Sverige som ensamkommande barn under uppgivna 18 år men som alla upprepade gånger har fått avslag på sina asylansökningar.

Jag vet att förslaget innebär att de ska ges rätt att utan krav på resultat eller närvaro studera på gymnasium i tre eller fyra år. Även om de sedan inte skulle få arbete – det är ju rätt få som hittills har klarat sina studier – är det min uppfattning att dessa människors anknytning till Sverige efter sex sju år i vårt land är så stark att egentligen ingen då kommer att utvisas till exempelvis Afghanistan. Därför använder jag ordet amnesti, och jag beklagar att regeringen inte har haft kuraget att tala om vad det här egentligen handlar om. Då hade debatten varit enklare.

Jag har diskuterat åldersbedömning sedan 2012, och min uppfattning är att över 30 procent av dem som sökt och oftast erhållit asyl som barn under 18 år egentligen har varit vuxna män på mellan 20 och 30 år. Ingen vet naturligtvis exakt hur stor andelen är, men jag anser att indicierna för det som jag säger är mycket starka, vilket jag har utvecklat på min blogg och i artiklar.

Jag skyller inte på dem som har lyssnat på sina flyktingsmugglare och uppgivit fel ålder. Jag lägger ansvaret på våra svenska myndigheter, som har svikit sitt ansvar för att kontrollera ålder. Detta innebär att över 3 000, skulle jag tro, av dem som i dag ges möjlighet att studera på gymnasium är vuxna män på mellan 20 och 30 år som har uppgivit sig vara under 18 år. För mig är detta djupt problematiskt och ett huvudskäl till att jag kommer att lägga ned min röst.

Om regeringens förslag hade gällt dem som faktiskt var barn under 18 år, med ett till två års säkerhetsmarginal, när de ansökte om asyl finns det enligt min mening skäl för Sverige att ge dem en amnesti, uppehållstillstånd och senare medborgarskap trots att de enligt Sveriges migrationslagstiftning har fått avslag i flera instanser enligt våra gällande regelverk.

När 40 procent av alla ensamkommande under uppgivna 18 år till EU under 2015 valde att ta sig till Sverige, med 2 procent av EU:s befolkning, var huvudorsaken att Sverige utöver att vara ett rikt land hade de mest generösa asylreglerna och förmånliga villkor i övrigt, till exempel vad gäller att själv få bestämma sin ålder.

Sverige lockade egentligen hit många av dem som vi nu diskuterar och kan därför – det håller jag med om – sägas ha ett delansvar för att de kom hit. När det plötsligt kom så många klarade inte Sverige av att behandla asylansökningarna i rimlig tid. Mottagandet blev utdraget och påfrestande trots behjärtansvärda insatser av både det offentliga och det civila Sverige.

Därför är det min uppfattning att det inte är orimligt att anse att Sverige kan ha ett ansvar för att diskutera en unik amnesti – en särbehandling – för dem som enligt våra migrationsregler har fått avslag på sina asylansökningar och ska utvisas.

Ett argument som förs fram för att bevilja amnesti är det som jag tidigare nämnde och som många för fram: Det är allt färre som faktiskt utvisas från Sverige i dag. Ytterst få utvisas. Allt fler som ska utvisas väljer att gå under jorden för att efter några år som papperslösa åter söka uppehållstillstånd.

Sverige har alltså i dag, vad vi än säger, i praktiken en rätt oreglerad migration som också har stora avigsidor och innebär mänskliga lidanden på flera sätt. Ett nej i dag till regeringens förslag skulle alltså bara leda till utvisning i ett fåtal fall. De allra flesta skulle vara kvar här ändå som papperslösa under svåra omständigheter.

För oss som snart ska besluta är det därför ett mycket svårt beslut som väntar. Jag instämmer helt i den förödande kritik som har framförts mot regeringens beredning och förslag. Jag har respekt för vår talesperson Johanna Jönsson och för mina kollegor i Centerpartiets riksdagsgrupp som har landat i att stödja regeringens förslag. Jag har också respekt för att andra partier har landat i att rösta nej.

För egen del, efter denna röstförklaring, kommer jag alltså inte att rösta nej men inte heller att rösta ja. Mitt beslut att lägga ned min röst är en stark kritik mot hur Sveriges migrationspolitik och vårt godtagande av uppgiven ålder var utformad under 2015 och tidigare. Det är därtill en stark kritik mot hur regeringen har utformat den amnesti som detta faktiskt handlar om.

Återigen: Den som vill se mitt djupare resonemang i detta hänvisar jag till många inlägg på min blogg. Googla mitt namn, och sök till exempel under etiketten invandring eller ålderskontroll och asyl!

Med detta, fru talman, tackar jag för 13 oerhört givande år i Sveriges riksdag, där jag verkligen har försökt att göra mitt allra bästa – som alla andra här. Jag vill göra det genom att symboliskt ta farväl av och skaka hand med folkets främsta företrädare i denna kammare, med en av riksdagens talmän.
(Applåder)

Anf. 114 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår enskilda motion 2017/18:4173, och jag vill också göra en röstförklaring då jag kommer att stödja propositionen i kommande votering.

Fru talman! Barnet satt längst fram i fören på det stora skeppet på en solstol i mörkret. Sjösjukan var svår. Vinden och de salta vågstänken mildrade. Havet smakade salt. Filten var virad kring kroppen för att vinden inte skulle ta tag i den. Barnet var inte ensamt utan hade sin mamma med på den långa resan till ett annat land. Ett land med ett annat språk, långt från släkt och de älskade morföräldrarna. Morfadern, krigsveteranen, och den varma, starka mormodern som tagit stort ansvar under krigsåren skulle bli djupt saknade. En lång

resa och ett stort hav skulle skilja dem åt under en lång tid.

Fru talman! Sverige har mött migrerande barn och familjer i alla år och århundraden. Svenskar har också migrerat. Den stora utvandringen från mitten av 1800-talet och fram till 1930-talet satte djupa spår i Sveriges utveckling och i människors minne. Många familjer i Sverige har fortfarande släktband till USA, Kanada, Sydamerika eller Australien. Dit sökte sig under loppet av hundra år ca 1,3 miljoner svenskar, och det som drev dem var möjligheten att slippa fattigdom, religiös förföljelse, bristande framtidstro och politisk ofrihet.

En del av migrationen har för människor varit självvald och med positiva förtecken. Möjligheten att bidra med yrkeskunskaper och utbildning har lett till att människor har sökt lyckan i andra länder i alla tider. Det har även gällt Sverige historiskt sett. Behovet av arbetskraft har varit stort under olika perioder, vilket gjorde att många sökte sig till Sverige på 1960- och 1970-talen. Man anlände på fredagen och gick till jobbet på måndagen. Språket lärde man sig i arbetet.

Andra delar av migrationen handlar om flykt. Det handlar om stora flyktingströmmar, om att fly från krig och elände och om att försöka rädda sina barn. Under kriget i Finland kom 70 000 ensamkommande barn i åldrarna 0–17 år till Sverige. Svenska familjer och samhället gjorde stora insatser genom att erbjuda boende och omsorg. Många fick en bra tid i Sverige och en bra framtid, dock inte alla. Det finns mycket att lära av historien om hur barn och ungdomar påverkats av detta. Under krisen på 1990-talet kom många flyktingar från Balkanländerna. Vi vet att för många av de barn som kom har det gått riktigt bra.

Fru talman! Vi kan hoppas på att krig, elände och fattigdom kommer att kunna motverkas så att färre tvingas på flykt. Men det finns tyvärr mycket som tyder på att flyktingvågor är något vi måste ha beredskap för även i framtiden. Samtidigt behöver vi komma ihåg att det är en liten del som hamnar utanför krigens närområde. De stora flyktinglägren i krigens närområde gör det tydligt att de flesta aldrig når längre än så.

Det är en fråga om medmänsklighet och humanitet att vilja hjälpa. Det finns anledning att känna stor tacksamhet för att Sverige förskonats från krig och dess fasor och att orka hålla medmänskligheten fana högt och känna solidaritet med dem som drabbas. Sverige kan inte hjälpa alla på flykt, men vi kan hjälpa några.

Fru talman! Den stora flyktingvågen hösten 2015 visar hur viktig beredskapen är för att klara flyktingströmmar. Mängden ensamma barn och ungdomar på flykt skapade press på myndigheterna. De tillfälliga lagarna var en akutåtgärd, men de tillfälliga lagarna blev också ett lapptäcke av åtgärder som gav orimliga konsekvenser. Principen att barns ansökningar ska hanteras skyndsamt för att de rör barn fallerade. Migrationsverket hann inte hantera alla ärenden inom rimlig tid, och för vissa barn blev det stora konsekvenser. Det blev en väntan i hopp och förtvivlan. Svenska familjer gjorde allt för att försöka stödja i en svår situation som också påverkade hela den familjen. Det här var familjer som inte ville något annat än att stötta, och det fanns lärare som såg konsekvenser för sina elever. Till alla dessa familjer, organisationer och personal i skolan vill jag säga följande: Tack för alla enastående insatser och ert engagemang! Den medmänsklighet och humanitet som ni har visat och visar inger hopp.

Fru talman! Propositionen som vi debatterar i dag har uppenbara brister, som många i debatten redan har varit inne på. Brister har påtalats av Lagrådet. Lagrådet har även tidigare kritiserat lagrådsremisser i andra frågor oavsett regering. Detta finns redogjort för bland annat i konstitutionsutskottets yttrande. Det finns remissinstanser som är positiva, och det finns de som är negativa. Propositionen försöker åtgärda några av de uppkomna konsekvenserna, och det är bättre än att inte göra något alls.

I debatten och betänkandet finns mycket kritik från vissa men få förslag på hur läget ska hanteras. Förslagen i propositionen kommer inte att räcka långsiktigt. Barn och ungdomar har rättigheter enligt barnkonventionen. De har rättigheter som vi har att beakta och bevaka. Den psykiska ohälsan är en realitet för en del på grund av den mentala pressen och långa väntan på besked. Långa handläggningstider förändrar förutsättningarna för beslut negativt. Kritiserade åldersbestämningar avgör enskilda individers framtid, och benefit of the doubt saknas helt.

Vi är tre liberaler som har skrivit en enskild motion om vilka reformbehov som finns inför framtiden och hur systemet ska förbättras. Det handlar bland annat om handläggningen, åldersbestämningar, ventiler i processen, processerna i sig, säkerhetsbedömningar av länder, tolkar och gode män.

Den svenska hanteringen har belysts av kommissionären för mänskliga rättigheter Nils Muižnieks. Han tar upp de brister som funnits i hanteringen och lämnar rekommendationer som den svenska regeringen och riksdagen borde ta vara på. Sverige behöver rättssäkra processer som är förutsägbara, långsiktiga och transparenta. Det är individuella skyddsskäl som ska avgöra, och det är myndigheter som ska avgöra de enskilda fallen. Men det är politiker som beslutar om regler och lagar. Politiken ger förutsättningar, och politiker måste ta sitt ansvar för att förutsättningar skapas för rättssäkra processer. Min kollega Christina Örnebjär har uttryckt det på följande sätt: När systemen fallerar är det människan, individen, som ska värnas – inte systemen.

Fru talman! Det lilla barnet på fartyget reste inte över Medelhavet. Resan gick över Östersjön. Barnet reste inte ensamt utan med sin mamma. Det går inte att jämföra resan eller barnets umbäranden med de som dagens ensamkommande har genomgått. Men för barnet var det en skrämmande upplevelse. Barnet lärde sig snabbt det nya språket, och familjen fick en bra tillvaro. Men jag kan fortfarande känna hur svårt det var att inte förstå, osäkerheten, oron över tillvaron och saknaden av släktingarna och de trygga morföräldrarna. Och i dag är jag ledamot av Sveriges riksdag.

Fru talman! Jag vet hur det är att vara annorlunda, men vilja vara som alla andra. Att möta fördomar, att byta språk, att förlora ett språk, men få ett nytt.

Men jag vet också hur mycket det betydde med snälla, goda människor som jag mötte under barnaåren. Min lärare uppmuntrade till flit och förkovran i skolan. Kompisarnas föräldrar välkomnade varmt. Det fanns en glädje i den nya tillvaron. Jag känner tacksamhet, och har en känsla av att vilja ge tillbaka till samhället.

Migrationen har både positiva och negativa förtecken. En del byter land genom fria val. Man söker nya möjligheter i en globaliserad värld. Arbetsmarknaden är för vissa global. Människor flyttar för att de vill flytta.

För andra är det en fråga om livet – en flykt från krig och en mycket svår tillvaro. Flykt för att kunna leva. Ett letande efter frihet och trygghet. Och barn har, oavsett varför, sällan ett val. Barn och ungdomar tvingas göra det bästa av sin situation.

Fru talman! Berättelser om att flyktingpolitiken är ett hot mot välfärden får ofta stå oemotsagda. Ett vi-och-de-tänkande sprider sig, men förhoppningsvis slår det inte rot i Sverige.

Det finns utmaningar – ja. Det behövs långsiktiga förutsägbara regler. Länder behöver ta gemensamt ansvar. Och reformförslag finns i vår enskilda motion.

Men migrationen har också gett samhället positiva effekter i det långa loppet. Samhället berikas. Samhället får energi från nya perspektiv, kompetenser, traditioner och kunskaper. Samhället blir rikare och mer innovativt.

Sverige är ett starkt rustat land jämfört med många andra länder. Hanteringen av ensamkommande är en fråga om humanitet, om vilket land vi vill vara i framtiden.

Fru talman! Slutligen: Framtiden behöver politiker som tror att de kan lösa utmaningar. Politik är att vilja. Nu behövs framtidstro. Det behövs hopp. Och de barn och ungdomar som berörs kan bidra till att Sverige utvecklas. Jag hoppas att några av dessa ungdomar en dag ska stå här som riksdagsledamöter, för att bidra till att göra Sverige bättre och mer framgångsrikt.
(Applåder)

Anf. 115 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Mitt eget beslut som folkvald, och min övertygelse, är att rösta grönt, det vill säga ja, till regeringens förslag. Jag röstar alltså utifrån min övertygelse.

Det är viktigt att komma ihåg att vi som folkvalda har denna möjlighet att rösta efter vårt samvete och våra värderingar. Mina väljare förväntar sig att jag i Sveriges riksdag framför de åsikter som har gjort att de har röstat på mig. Jag tillhör dem i riksdagen som har fått flest personkryss och har en stark koppling till mina väljare. Men för mig är det vad som rör sig i mitt eget inre som påverkar mig allra mest.

Jag arbetade under tio år i början av 2000-talet i Göteborgs Räddningsmission. Där mötte jag hemlösa personer som förlorat allt. Jag fick lära mig att möta människor i ögonhöjd, och det har satt spår i mig för alltid. Det var där jag såg att det faktiskt gick att förändra människors liv, och där föddes mitt politiska engagemang, i tron och förhoppningen att det går att förändra samhället i stort till det bättre.

Jag har också mött ett stort engagemang från det vi kallar civilsamhället. Flera har varit inne på det här och beskrivit engagemanget med fina berättelser.

Det berör mig hur familjer och privatpersoner har offrat tid och kraft för att hjälpa de ensamkommande i deras mycket svåra situation. Hela familjer har engagerat sig. Dessa volontärer, ideellt arbetande medmänniskor är mina hjältar, och jag kallar dem ”barn av saligheten”. Och dem vill jag hylla med några strofer ur en sång.

Jag har mött så många vackra mänskor
med barmhärtigheten i sin famn
som inte pekar finger åt dom svaga
men möter med en utsträckt hand.
I en tid när mörka krafter råder
har dom kraft att stå emot.
När egoismen bygger murar
dom tappar inte mod.
Jag har mött så många vackra mänskor
barn av saligheten.

Jag har mött så många tappra mänskor
som har visat handlingskraft och mod.
När terrorn sprider skräck och rädsla
dom hjälper oss att våga tro
att kärleken den binder samman
och övervinner hat.
Och folket väljer sida
med ett blomsterhav.
Jag har mött så många tappra mänskor
barn av saligheten.
De är barn av saligheten.

Fru talman! Dessa beundransvärda människor, familjer, kyrkor och föreningar har engagerat sig, lärt känna flyktingarna, undervisat i svenska, tolkat beslut och kallelser, hjälpt till att ringa myndigheter, besökt kontor, sjukhus och psykologer. De har bjudit hem på fika och mat, försökt vara goda lyssnare när ångesten och förtvivlan gripit tag i ensamkommande från Syrien, Afghanistan och Irak.

När de ensamkommande skulle flyttas långt från nätverk, skola, kyrka, förening och vänner har många familjer öppnat sina hem eftersom ungdomarnas hela värld har rasat samman. Många har engagerat sig i att skriva verkställighetshinder, har överklagat och har sökt läkare och psykologers alternativa bedömningar. Men oftast har ingenting hjälpt.

Fru talman! Det förslag som jag röstar grönt, alltså ja, till handlar om att de ensamkommande som kom hit före den 25 november 2015 ska få en ny chans till prövning. Det är inte fråga om amnesti utan om en särskild prövning som kan betyda att en del får stanna och andra får återvända till sitt hemland.

En bild av dessa 9 000 personer är att de våldsbenägna våldtäktsmän. Ofta följs sådana beskrivningar av olika invektiv om muslimer. Det är ett ganska ruggigt sätt att beskriva de här personerna på. Naturligtvis finns det de som misskött sig. En del är våldsbenägna, andra vill inte anpassa sig och några håller på med droger. Men de lär inte få stanna. Många kommer att få nej när de söker en sista gång i samband med den här möjligheten. Många, som uppfyller kriterierna, kommer att få ja.

Vi har hört från flera här i dag hur ensamkommande i många fall har hanterats oerhört illa av Migrationsverket. Det är sant. Det handlar om alltför långa handläggningstider. Statsmakten har inte skött sitt uppdrag på ett bra sätt.

Fru talman! Det allra bästa hade varit om Kristdemokraternas politik hade genomförts. Vi har som förslag att synnerligen och särskilt ömmande omständigheter ska ligga som grund för uppehållstillstånd. Om Kristdemokraternas politik hade gällt under de senaste åren hade fler ensamkommande barn och unga beviljats uppehållstillstånd. Då hade de mest sårbara fått permanent uppehållstillstånd.

Jag röstar alltså efter min egen inre övertygelse och utifrån en stor besvikelse över hur illa dessa ensamkommande barn och ungdomar har behandlats av myndigheterna.

I min värld är det viktigt att försöka vara mot andra som jag vill att de ska vara mot mig. Att vi behandlar andra som vi själva vill bli behandlade är en god, gyllene regel som håller, oavsett var vi kommer från och vart vi är på väg. Det var det som ledde mig till slutsatsen att jag ska rösta ja till regeringens förslag.
(Applåder)

Anf. 116 JAN ERICSON (M):

Fru talman! ”Gränsen har nåtts för vad som är acceptabelt ifråga om hur lagstiftning kan utformas”. Sug på den formuleringen! Det är den i särklass hårdaste kritik som jag som jurist och riksdagsledamot någonsin sett Lagrådet framföra, och den gäller den lag som vi just nu debatterar.

Samhällets resurser är begränsade. Politik handlar alltid om att ställa intressen och grupper mot varandra. I detta fall prioriterar förespråkarna för den nya lagen att satsa 2 miljarder per år, inklusive kommunernas kostnad för gymnasieplatser, på 9 000 vuxna män utan asylskäl. Det blir totalt minst 6 miljarder för tre år.

Dessa 6 miljarder kunde ha gått till skola, polis eller sjukvård. De kunde ha gått till bättre integration eller sänkta skatter. Jag vill aldrig höra de partier och politiker som stöder lagförslaget någon gång klaga på att det saknas resurser till välfärden eller att skatterna är för höga. Men, fru talman, allt handlar inte om pengar.

I lördags fanns det en tänkvärd debattartikel i Göteborgs-Posten. Det var den afghanske modersmålsläraren Zulmay Afzali som skrev följande, och jag citerar valda delar:

”Några av mina afghanska elever i modersmål kom stormande in på mitt kontor. De ställde sig framför mig och frågade: Kan du hjälpa oss att förstå en del saker? De var upprörda, en del hade tårar av ilska i ögonen. Jag lyssnade.”

Vidare: ”Vi kom hit en vecka efter 25 november 2015 så det betyder att den där nya lagen inte gäller oss. Vi ska utvisas, eller hur?”

Modersmålsläraren Zulmay Afzali uttalade också: ”Jag håller helt med mina elever om att det som nu sker är mycket förvirrande. Det verkar som om både Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som har skapat den här lagen som ska gälla asylsökande afghaner, tror att det här är rätt väg att skapa ordning och reda i asylpolitiken. Trots skarp kritik från de främsta experterna på svensk lagstiftning har partierna av någon anledning fått för sig att det här är ett bra sätt att minska kaoset och förvirringen på asylområdet och hastat fram ett uruselt och förvirrande lagförslag som gör mer skada än nytta.

Det är också mycket svårt att förstå hur Annie Lööf kan säga att hon och hennes parti tänker rösta för lagförslaget när hon själv har dömt ut det som uselt. Hon påstår att Centerpartiet stöder den här underliga lagkonstruktionen av medmänskliga skäl. Men med medmänsklig menar hon att den är när hon accepterar att en viss begränsad grupp, 9 000, väljs ut för en ny möjlighet att söka uppehållstillstånd. Vad är konsekvenserna för medmänskligheten gällande de tusentals som inte kom före den 24 november 2015?

Förslaget sätter också hemspråkslärarna under en fruktansvärd press och gör oss till en sorts asylhandläggare eftersom våra bedömningar i form av betyg kan få betydelse för dessa unga mäns öden.

Den 4 juni röstar Sveriges riksdag om regeringens lagförslag. Går det igenom kommer det att bli kaos och scener som politikerna inte har haft förmåga att föreställa sig i sin goda medmänsklighet. – – –

Jag är en av många som arbetar som modersmålslärare och talar de berördas språk. Därför står jag i främsta ledet och tvingas att hantera dessa oklarheter, uppleva orättvisorna, ilskan och förtvivlan. Men det är inte min uppgift, och jag kan inte svara. De partier som vill driva igenom detta ger mig inga svar. Er lag skapar bara kaos och orättvisa.”

Fru talman! Lagförslaget riskerar att skapa mer problem än det löser. Omröstningen om förslaget sker på torsdag. Än finns tid för de som tänker röstar ja att besinna sig, att fundera ett varv till över vad de håller på att ställa till med.

Anf. 117 OLLE FELTEN (-):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, det vill säga avslag på förslaget.

Mitt korta anförande kommer i huvudsak att handlar om lagstiftningsprocessen. I detta betänkande spelar Lagrådet, Lagrådets synpunkter på förslaget som sådant, beredningen av det och den obefintliga konsekvensbedömningen en viktig roll. Det är en dyster läsning.

Regeringens förslag i denna proposition, att med komplexa särregler och outredda konsekvenser bevilja

ca 9 000 personer utan skyddsskäl uppehållstillstånd, i vissa fall med krav på att man dessutom måste strunta i lagakraftvunna domar i svensk domstol, är ett uttryck för arrogans såväl mot den demokratiska beslutsprocessen i stort som mot rättssäkerheten i asylprocessen.

Lagrådet har, bland annat, påpekat följande:

Befintliga utbildningsanknutna regler är ”till ytterlighet komplicerade och svårgripbara” och att det nya förslaget innebär att dessa svårigheter förstärks. Förslagens förutsättningar kan också ifrågasättas rent principiellt.

Man säger att konsekvenserna av förslaget är knapphändigt analyserade, remisstiden har varit kort och effekterna är svårbedömda. Det finns därmed en uppenbar risk för att de föreslagna reglerna inte kommer att bli effektiva.

Man säger att den tänkta regleringen avviker från normala principer inom rättsområdet och att förslaget kringgår likabehandlingsprincipen, eftersom möjligheterna till uppehållstillstånd inte beror på den enskildes förhållanden.

Fru talman! Lagrådet pekar också på att regeringen inför en särlösning för id-kontroller, vilket äventyrar rättssäkerheten.

Man säger att det i svensk rätt inte är en princip att låta utdragna handläggningstider i sig vara skäl för att bifalla ansökningar av olika slag.

Man säger att ett av kraven för bifall för de ca 2 000 personer som har fått lagakraftvunna utvisningsbeslut är att utlänningen inte rättat sig efter ett tidigare lagakraftvunnet utvisningsbeslut.

Av många häpnadsväckande brister och fel i denna proposition tar de två sista punkterna ändå priset. Att slopa kravet på att migranten måste styrka sin identitet är en annan regel som är med i samma grupp. Regeringen struntar i lagstiftningsprocessens regler och principer samt kräver att vissa personer måste bryta mot en lagakraftvunnen dom i svensk domstol för att få komma i åtnjutande av en extremt dyr exceptionell fördel.

Att en vänstergängad regering kan skruva till lagstiftningen på det viset kanske man inte ska vara så förvånad över, men jag är förvånad över att Centerpartiet inte står upp för en sund svensk förvaltningskultur och rättssäkerhet.

De ekonomiska konsekvenserna av förslaget är också exempellöst bristfälligt redovisade. Förslagen kräver att de berörda ska avse att studera, men regeringen budgeterar inga pengar för de drygt 300 nya gymnasieklasser eller motsvarande som måste till för att det ska kunna verkställas.

Frågan är om regeringen helt sonika utgår ifrån att ingen av de aktuella personerna kommer att studera och därför struntar i att budgetera för kostnaden.

Fru talman! Enligt Alternativ för Sverige får svensk lagstiftning inte gå till på detta vis.

Anf. 118 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Politik är sällan svartvitt. Politik handlar om prioriteringar. Så även denna gång. Det är få tillfällen inom politiken som det är så glasklart vilka prioriteringar som man ska göra. I dag är det ett sådant tillfälle.

Paula Bieler och även flera ledamöter från Alliansen har på ett förtjänstfullt sätt redan argumenterat för det som jag hade tänkt säga här i dag. Trots det tänker jag säga några ord om varför det är så fullkomligt galet att stödja regeringens förslag. Varför är det så fullkomligt galet att göra det? Den frågan är väldigt enkel att svara på.

Förslaget åsidosätter allting som är självklart när man lever i en rättsstat och när man har en reglerad migrationspolitik. Det åsidosätter vårt huvudsakliga uppdrag som svenska riksdagsledamöter, att tjäna våra väljare och vårt land. Jag kan inte i min vildaste fantasi förstå hur man tänker när man väljer att lägga miljarder av våra gemensamma tillgångar på de 9 000 individerna som helt saknar asylskäl.

Det handlar om personer som till 99,4 procent är män. 78 procent av dem har fått sin ålder uppskriven av Migrationsverket och 0 procent har giltiga id-handlingar.

Den så kallade feministiska regeringen prioriterar 9 000 i huvudsak män med bakgrund från Afghanistan framför våra pensionärer, skolelever, poliser och sjuka. Den prioriterar dessa 9 000 framför en återuppräddad välfärd och framför en återställd trygghet på våra gator och torg. Den prioriterar detta framför nödvändiga satsningar på infrastruktur, bostadsbyggande och svensk ekonomi i form av stöd till exempelvis näringslivet. Det är sådant som faktiskt kan stärka den svenska ekonomin och kan se till att vi får en ekonomi som kan bistå med hjälp till nödlidande runt om i världen. Den skulle också kunna stärka välfärden här i Sverige.

Regeringen prioriterar dessa framför en satsning för att på riktigt stötta de miljontals kvinnor, barn, gamla, unga och sjuka som har det svårt runt om i världen. Det handlar om barn som i dag inte har någon utbildning eller ens kan få någon utbildning eller som än värre svälter eller dör till följd av brist på rent vatten och sanitet.

Fru talman! Det här är inte en socialdemokratisk politik. Det är inte en liberal politik. Det är inte en socialistisk politik. Det är än mindre en grön politik. Ändå väljer man att göra en sådan prioritering. För mig är det fullkomligt galet.

Ställningstagande för detta tyder bara på en sak. Man struntar fullständigt i all den svidande kritik som har kommit från remissinstanserna. Man struntar i Lagrådet. Det enda som spelar roll är att den som hörs mest får stanna, kosta vad det kosta vill. Ett ja är alltid ett ja, har vi sett. Men regeringen visar i dag att ett nej inte alltid är ett nej. Så kan man inte ha det i en rättsstat. Därför är det en aning märkligt att enskilda ledamöter går upp i talarstolen och säger att detta är ett uruselt förslag, men ändå är de beredda att stödja det.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag vädja till samtliga ledamöter att följa Sverigedemokraternas återförvisning av ärendet. Jag yrkar härmed bifall till det. I andra hand yrkar jag avslag på förslaget i betänkandet.

I detta anförande instämde Paula Bieler (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 juni.)

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2017/18:266 En ny regional planering

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 juni

2017/18:571 Bensinskatten
av *Jeff Ahl* (-)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2017/18:572 Diplomatiska markeringar för yttrandefriheten
av *Jeff Ahl* (-)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 juni

2017/18:1395 Arbetslösheten bland utrikes födda i Kristinehamn
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1396 Arbetslösheten bland utrikes födda i Munkfors
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1397 Arbetslösheten bland utrikes födda i Grums
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1398 Arbetslösheten bland utrikes födda i Arvika
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1399 Arbetslösheten bland utrikes födda i Hammarö
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1400 Arbetslösheten bland utrikes födda i Eda
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1401 Arbetslösheten bland utrikes födda i Filipstad
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1402 Arbetslösheten bland utrikes födda i Sunne
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1403 Arbetslösheten bland utrikes födda i Säffle
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1404 Arbetslösheten bland utrikes födda i Storfors
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1405 Arbetslösheten bland utrikes födda i Forshaga
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1406 Arbetslösheten bland utrikes födda i Hagfors
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1407 Arbetslösheten bland utrikes födda i Årjäng
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1408 Arbetslösheten bland utrikes födda i Torsby
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
2017/18:1409 Svensk förskola utan svensktalande personal
av *Markus Wiechel* (SD)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
2017/18:1410 Missbruk av Interpols verksamhet
av *Maria Weimer* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:1411 Prioritering av myndighetsärenden
av *Staffan Danielsson* (C)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)